Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН · 28 июнь 1972 йил, чоршанба · № 149 (15.320). · Баҳоси 2 тийин.

РЕСПУБЛИКА ИНДУСТРИЯСИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасидан хабар берилишича, республика саноати ходимлари тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб, 27 июнда саноат маҳсулотларининг муҳим турларини ишлаб чиқариш ва реализация қилиш ярим йиллик планини адо этдилар.

Кўмир қазиб чиқариш, прокат, химия ускуналари, кабель маҳсулотлари, ҳаво ва газ компрессорлари, рўзғор холодильниклари, цемент, устки трикотаж, ўсимлик мойи ва бошқа товарлар ишлаб чиқариш планлари ошириб бажарилди.

Пландан ташқари бир неча ўн миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

ОЛТИН БОШОҚЛАР

(РЕПОРТАЖ)

Ғаллазорларда олтин бошоқлар товланиб, кўзни қамаштиради, комбайнчиларни ўзига чорлайди. Охунбобоев номли совхоз механизаторлари белни маҳкам боғлаб ўрим-йиғимга киришдилар Улар тонг ёришиши билан иш бошлаб, қош қорайганда бир кунлик меҳнатга якун ясамоқдалар.

Қашқадарё областининг бу йирик ғаллакор хўжалиги деҳқонлари 1972 йилда 30 минг тонна дон тайёрлаш мажбуриятини олганлар. Комбайнларнинг дастлабки бункерларидан тўкилган дон ҳисоб-китоб тўғрилигини исбот этди. Ҳар гектар ердан 12-14 центнердан дон олиняпти. Ваҳолонки, энг ҳосилдор ҳисобланган йилларда ҳам 7-8 центнерлик маррадан нарига ўтилмаган эди.

Биринчи бўлим ғаллакорлари 3 минг гектар майдонда ғалладан айниқса юқори ҳосил етиштирдилар. 32 комбайн ғаллазорга чиқди. Комбайнлар эрта тонгдан кечки соат тўққизгача тинимсиз ишлатиляпти. Дон тозалаш жойларида иш кеча-кундуз бир меъёрда давом эттириляпти. Бўлим бошқарувчиси Бекмурод Жўраев тиним билмайди. Бугун у Уйматут участкасига йўл олди. Суръатни ошириш, доннинг сифатини яхшилаш, сомонни исроф қилмаслик ҳақида комбайнчилар билан суҳбатлашди, уларга маслаҳатлар берди. Донни тўппа-тўғри тайёрлов пунктига жўнатишни тайинлаб, Оғзикент участкасига йўл олди.

Биз Бекмурод акани ғаллазорда — комбайнларнинг ишини кузатиб бораётганда учратдик.

— Комбайнчилардан мамнунман, — деди у мийиғида кулиб, — вақтнинг қадрига етишяпти, фурсатни қўлдан бой беришмаяпти. Қаранг, Эргаш Фармонов, Ҳаққул Бобоқулов, Ҳушмат Раҳмонов, Норча Умаровларнинг ҳар бири дастлабки куни 10-12 гектар ернинг ғалласини ўрган бўлса, ҳозир суръатни 18-20 гектарга кўтарди. Улар ўрган ғалланинг гектаридан 14-16 центнердан дон олиняпти.

Шу кунларда совхоз далаларида 100 та комбайн ишлаяпти. Комбайнчиларни рағбатлантириш яхши йўлга қўйилган. Масалан, комбайнчи бутун мавсум давомида ҳар куни ўртача 15 гектар ернинг ғалласини ўриб, донини янчиб берса, кунига 40 сўм иш ҳақи олади. Ўрим-йиғим охирида унга яна 100 сўм мукофот пули берилади.

— Бу йил ғаллачиликдан камида 800 минг сўм даромад олишни кўзда тутяпмиз, — дейди совхоз бош бухгалтери Абдурайим Чоршиев. —Шундан бир қисмини мукофот тариқасида комбайнчиларга берамиз. Ялпи даромадимиз бир миллион сўмдан ошиб кетади.

Йўл-йўлакай юк машинасининг шофёри Улаш Қиличев билан суҳбатлашиб кетдик.

— Мен 20 йилдан буён шофёр бўлиб ишлайман, — деди у. — Ҳосилнинг тақдирини комбайнчилар билан шофёрлар ҳал қилади. Биз вазиятни ҳисобга олиб, ҳар бир юк машинасига оширилган норма белгиладик. Аниқроғи, юк машиналари кеча-кундуз бир меъёрда ишлатиляпти. Маршрутимиз аниқ: комбайн — дон тозалаш хирмони — тайёрлов пункти. Ҳар куни графикда белгиланганидан икки-уч марта кўп қатнаяпмиз.

— Коммунистлар — ғалла ўрим-йиғимида ишбоши, — дейди совхоз партия комитетининг секретари Эгамберди Мирзаев, — шу кунларда коммунистлардан 80 киши комбайнлар, юк машиналарини бошқаряпти, ҳар бири кунлик графикни ошириб адо этяпти.

Совхознинг ғалла майдони 24 минг 700 гектар. Шунча ердаги донни қисқа фурсатда ўриб-йиғиб олиш, тозалаб, исроф қилмай давлатга топшириш, келгуси йил учун уруғлиқ жамғариб олиш осон иш эмас. Лекин совхоз ғаллакорлари қийинчиликлардан чўчийдиганлардан эмаслар. «Унумли», «Қизил шарқ» навли арпа дони ортилган юк машиналари, махсус мосламалар билан жиҳозланган тележкаларнинг кети узилмайди. Улар давлат омборларига Чироқчи районидаги Охунбобоев номли совхоз ғаллакорларининг меҳнати билан бунёдга келтирилган, сараланган донни элтяпти. Омборларда уюм-уюм донлар хирмони кўкка бўй чўзяпти.

И. ЛОПАТИН.

ИДЕОЛОГИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ БУТУНИТТИФОҚ КЕНГАШИ

26 июнда КПСС Марказий Комитетида идеология ходимларининг Бутуниттифоқ кенгаши очилди. Кенгаш КПСС XXIV съезди қарорлари асосида ғоявий-тарбиявий ишлар ҳамда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига тайёргарлик кўришга доир масалаларга бағишланди.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари М. А. Суслов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари П. Н. Демичев, КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов қатнашмоқдалар.

Кенгашда иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетларининг идеология масалалари билан шуғулланувчи секретарлари, ССР Иттифоқи Қуролли Кучларининг сиёсий ходимлари, министрликлар ва идораларнинг, матбуот марказий органларининг, телевидение ва радио, ТАСС, АПН раҳбарлари, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари иштирок этмоқдалар.

Ўртоқ М. А. Суслов қисқача нутқ сўзлаб, кенгашни очиқ деб эълон қилди. М. А. Суслов партия билан халқ КПСС XXIV съезди тузиб чиққан йирик социал-иқтисодий ўзгаришлар программасини амалга ошираётган бир шароитда идеология ишининг роли ва аҳамияти тобора ўсаётганлигини уқтириб ўтди. Марказий Комитет партия съезди талабларига амал қилиб, партия ташкилотларидан меҳнаткашларнинг меҳнат ғайратини ва сиёсий активлигини ҳар жиҳатдан кучайтиришни, уларнинг социалистик онглилигини мустаҳкамлашни, умумий билим ва маданий савиясини ошириш, совет кишиларини юксак ахлоқ ва интернационализм руҳида тарбиялашни талаб қилмоқда.

Съезд қарорларининг амалга оширилиши бошқа бир масала билан ҳам чамбарчас боғлангандир, деб уқтириб ўтади М. А. Суслов. Мамлакатимиз СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги шонли юбилейи арафасида турибди. Партия ташкилотларининг бурчи — ҳамма жойда шу шонли санага тайёргарлик ишларидан бутун ғоявий-тарбиявий ишларни янада яхшилаш учун, меҳнаткашларни КПСС XXIV съезди қарорларини амалга оширишга сафарбар қилиш, халқ хўжалиги планларини муваффақиятли бажариш, социалистик мусобақани авж олдириш, иқтисодий ва ижтимоий вазифаларни ҳал этиш, жамиятнинг маънавий-сиёсий бирлигини мустаҳкамлаш учун фойдаланишдан иборат.

Биз идеология ишлари соҳасидаги вазифаларни муҳокама қилар эканмиз, халқаро проблемаларни четлаб ўтолмаймиз, деб таъкидлади М. А. Суслов, партия XXIV съездининг ташқи сиёсат программаси изчиллик билан ва оғишмай амалга оширилаётганлиги жаҳондаги вазиятни анча соғломлаштиришга, совет кишиларининг бунёдкорлик меҳнати учун қулай шароит яратишга имкон берди. Аммо социализмга душман бўлган агрессия кучларига қарши ва эксплуатациядан озод бўлган меҳнатдан иборат капиталистик тузумга қарши узоқ вақт ва шиддатли кураш олиб боришга тўғри келади. Буржуа пропагандасининг ҳар қандай кирдикорларига қарши бундан кейин ҳам кескин зарба бериш керак. Буржуа пропагандасининг асосий тиғи ҳозирги вақтда социалистик жамиятнинг мафкуравий заминига сиёсатда бетарафлик, анархистларча ўзбошимчалик, тамагирлик, шовинизм ва миллатчиликдан иборат майда буржуа эҳтирослари заҳарли уруғини сочишга қаратилгандир. Шунинг учун ҳам буржуа ва ревизионистик идеологияга қарши, капитализмнинг кишилар онгидаги сарқитларига қарши кураш актив, ҳужумкор, конкрет ва муросасиз бўлмоғи лозим. Барча совет кишиларини юксак онглилик ва сиёсий ҳушёрлик руҳида, интизом ва жавобгарликни сезиш руҳида тарбиялаш вазифаси — барча партия ташкилотларининг ишидир.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари ўртоқ П. Н. Демичев «КПСС XXIV съезди қарорлари— партия ташкилотлари идеология ишининг жанговар программасидир» деган мавзуда доклад қилди.

Доклад юзасидан музокараларда КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари В. Н. Ягодкин, Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Овчаренко, КПСС Ленинград область Комитетининг секретари З. М. Круглова Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. Т. Кузьмин, КПСС Ростов область комитетининг секретари М. Е. Тесля сўзга чиқдилар.

Кенгаш ўз ишини давом эттирмоқда.

СССР 50

◆ ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИ ДАВОМ ЭТМОҚДА.

◆ РЕСПУБЛИКАМИЗ САНОАТЧИЛАРИ ЯНА БИР МУҲИМ МАРРАНИ ЭГАЛЛАДИЛАР.

◆ ПАХТАДАН ЮҚОРИ ҲОСИЛ ОЛИШ УЧУН КУРАШ ДАВОМ ЭТАДИ.

◆ ҒАЛЛАЗОРЛАРДА ЎРИМ-ЙИҒИМ ҚИЗҒИН.

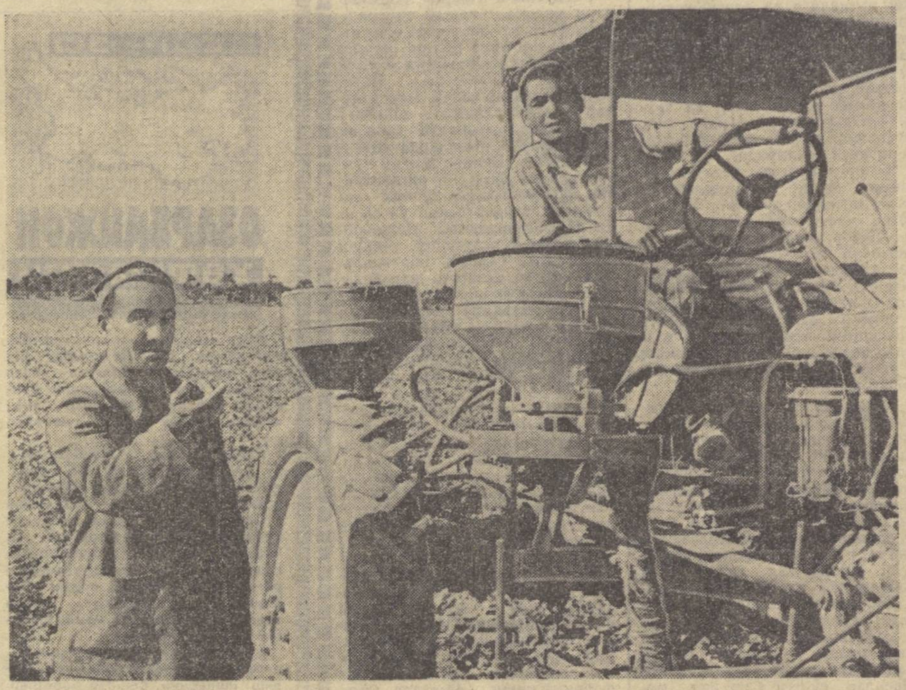

Бухоро область Свердлов районидаги Киров номли колхознинг аъзолари шу кунларда ғўзага ишлов бериш, суғориш ва озиқлантириш ишларини оби-тобида олиб боришмоқда. Чунки, хўжалик пахтакорлари 1300 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 40 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилишган. Суратда: колхознинг бош агрономи Хўжақул Турдиев ва механизатор коммунист Шариф Турсунов тасвирланган.

Б. Мўминов фотоси. (ЎзТАГ).

ЎРИМ-ЙИҒИМГА КИРИШДИЛАР

ФАРҒОНА, 26 июнь. (ЎзТАГ мухбири). Фарғона механизаторлари ғалла ўримига киришдилар. «Бешариқ», «Октябрь 40 йиллиги», «Партия XX съезди» совхозлари арпа ва буғдой ўримини бошладилар. Бу ерда гектарига 22-25 центнердан дон янчиб олинмоқда. Охунбобоев районидаги «Оқ олтин» колхозининг комбайнчилари Н. Умрзоқов, С. Бориев, С. Солиев биринчи кунларданоқ юксак иш унумига эришмоқдалар.

Бағдод, Фарғона ва бошқа районларнинг хўжаликлари ҳам донли экинларни ўришни бошладилар. Фарғона ғаллакорлари 6 минг гектар ердан ғаллани ўриб-йиғиб олишлари керак.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. А. КОЛОДИНГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН РАЦИОНАЛИЗАТОР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Давлат маблағларини кўплаб тежаш ҳамда қурилиш-монтаж ишларини механизациялаш даражасини оширишга имкон берган рационализаторлик таклифлари ишлаб чиққанлиги ва жорий этганлиги учун Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги ҳузуридаги «Ўзэлектромонтаж» тресги Олмалиқ электромонтаж бошқармасининг старший прораби Владимир Алексеевич Колодинга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган рационализатор» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Н. МАТЧОНОВ.**

Секретарь номидан — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзоси **Ҳ. АСОМОВ.**

Тошкент шаҳри. 1972 йил, 27 июнь.

50 ЦЕНТНЕРЧИЛИК ҲАРАКАТИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Яқин йилларгача бригадамиз бўйича гектаридан 25 центнер атрофида пахта олардик. Кейинчалик ҳосилдорликни 30 центнерга чиқардик. Ўртадаги 5 центнерлик ўсиш бригадамиз аъзоларини жиддий ўйлантириб қўйди. Нега 30 центнерлик маррада туришимиз керак, ҳосилдорликни 35 центнерга кўтарсак бўлмайдими? Ҳалол меҳнат билан бу маррани ҳам эгалладик. Лекин эришилган муваффақиятдан ҳамон кўнглимиз тўлмас эди. 40 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришга азму қарор қилдик.

ЮКСАК МАРРАНИ КЎЗЛАБ

Шуни қувонч билан айтиш керакки, бригадамиз аъзолари бир жон, бир тан бўлиб астойдил меҳнат қилишлари, меҳнат интизомини мустаҳкамлашлари, кунлик дала ишлари топшириқларини муттасил ошириб адо этишлари туфайли ҳар йили нишонга олган чўққига кўтарилавердик. Бунда давлатимиз бераётган катта моддий-техника ёрдами, минерал ўғитлар ҳал қилувчи роль ўйнаганини алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлидир. 1972 йилда ҳосилдорликни гектар бошига 50 центнерга етказиш ҳақида социалистик мажбурият қабул қилдик.

Олинган мажбуриятни қайси йўл билан бажарамиз? Пахта майдонини кенгайтиришнинг иложи йўқ. Чунки колхозимиз территориясидаги ерлар ўзлаштириб бўлинган. Бундай шароитда мажбуриятни бажаришнинг бирдан-бир йўли — ҳосилдорликни кескин оширишдан иборат. 35-40 центнердан пахта берган еримиз эъзозланса, 50 центнердан ҳосил туҳфа этиши мумкин. Шунинг учун биз бутун куч, техника воситаларини ҳосилдорликни оширишга сафарбар этмоқдамиз.

Ҳозир ғўзаларимиз учинчи комплекс парваришдан чиқди Ёппасига гуллай бошлади. Анчагина майдонга чигит қайта экилиши, ниҳоллар турли табиий офатларга дуч келишига қарамай, ўсимлик тез ва соғлом ўсяпти, кун сайин шоналари, гулларини кўпайтиряпти. Аммо ғўзаларнинг ҳозирги ҳолатини ўтган йилнинг шу давридаги ғўзалар ҳолатига қиёслайдиган бўлсак, 50 центнерлик маррани ишғол этиш учун ҳали кўп иш қилишимиз зарур бўлади.

Ҳозир далаларимиздаги ғўзаларни уч тоифага бўлиш мумкин. Биринчи тоифадаги ғўзалар барқ уриб ўсяпти, қийғос гуллаб тугунчалар ҳосил қиляпти, 10 июлга қадар кўсаклайди. Ўрта тоифадаги ғўзалар ҳам дуруст ҳосил тўплаяпти. Лекин ҳали кам, ҳамма туплар тўла гуллаганича йўқ. Кейинги тоифага кирадиган ғўзалар эса қайта экилган чигитдан униб чиққанлиги, ноқулай об-ҳаво шароитига дуч келганлиги сабабли ҳали росмана ҳосилга кирганн йўқ. Кўриниб турибдики, гарчи деҳқон ҳамма майдонга бир хил меҳнат сарф этса ҳам, ғўзаларнинг ўсиш ва ривожланиши, ҳосил тўплашида тафовут бўляпти.

Ўрта ва қуйи тоифадаги ғўзаларни тезкорлик билан, агротехника қоидалари асосида парваришлаб, биринчи тоифадаги ғўзалар даражасига етказиб олиш, сўнгра ялпи юксалишга эришишни таъминлашни асосий мақсад қилиб қўйдик. Биз эл-юрт олдида гектаридан 50 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришга сўз бердик. Йигит сўзидан қайтмайди. Ўт келса—ўтиб, сув келса—кечиб, юксак маррани эгаллаш бош вазифамиздир.

Ғўза парваришини янада кучайтириш учун қуйидаги тадбирларни амалга оширяпмиз Бригадамиз аъзолари ўртасида меҳнат интизомини мустаҳкамладик. Ҳамма эрта тонгда ишга чиқиб, қош қорайганда ишдан қайтади. Туш пайтида мириқиб дам олади. Шийпонимизда иссиқ овқат, чой тайёрланади, мева-чевалар етарли бор. Дам олиш пайтида ярим кунлик ишга якун ясаб, куннинг иккинчи ярмида меҳнат унумдорлигини ошириш йўллари ҳақида маслаҳатлашиб оламиз. Шуни таъкидлаш керакки, бригадамиз механизаторлари, сувчилари— қўйингчи, мўл ҳосил ишқида пешана тери тўкаётган кишиларнинг ҳаммаси бир кунда бир ярим-икки кунлик норма миқдорида иш бажаряпти. Натижада ғўзалар тез ўсиб, ривожланяпти, ҳосил нишоналарини кўпайтиряпти.

Бригадамизда Ўлжабой Исроилов ва Наби Мирзакаримов универсалчилик қилади. Уларнинг ҳар бирига 6 гектардан кунлик график белгиланган. Амалда 9-10 гектар майдонда культивация ўтказишяпти. Ишда сифатга жиддий аҳамият берилипти. **Биз механизаторларнинг меҳнатини тракторлар ғилдирагининг айланишига қараб эмас, балки ҳосил нишоналарини кўпайтиришга қараб баҳолаймиз. Чопиқчиларимиз, сувчиларимиз ҳам ғўза парваришида сон билан сифатни бир-бирига боғлаб олиб бораётирлар.**

Гектаридан 50 центнердан пахта етиштирамиз. Аҳди паймонимиз шундай! Лекин терим масаласи қандай бўлади? Буни ҳам шу кунларда ўйлаб кўришимиз керак. **Бригада аъзоларимиз билан маслаҳатлашиб 90 процент ҳосилни машиналарда теришга қарор қилдик.**

Бу шарафли вазифани шу кунларда ғўзаларни меҳр билан парвариш қилаётган юқорида номи тилга олинган механизаторларимиз бажаради. Уларнинг ҳар бири мавсумда 350 тоннадан «оқ олтин» теришга сўз беришди.

Бригадамиз бўйича юксак мажбурият қабул қилиб, астойдил ишлаяпмиз. Бу яхши, албатта. Лекин 1972 йил — юбилей йили, давлат пахта тайёрлаш плани, мажбуриятини бажармайдиган бирорта бригада, колхоз бўлмаслиги керак. Ҳаммамиз пахта етиштиришни кўпайтириш, теримни комплекс механизациялаш ҳақида жиддий бош қотирмоғимиз лозим. Колхозимиз правлениеси ва партия ташкилоти шуни кўзда тутиб иш олиб боряпти.

Колхозимиз бу йил давлатга 3.500 тонна пахта сотади. Бу ҳосилдорликни гектар бошига 35 центнерга етказиш керак деган сўз. Шу кунларда ғўза парвариши тобора қизитиляпти. Қозоқбой Ризаев, Мирзааҳмад Ҳожибоев, Омонқул Айитқуловлар бошлиқ бригадаларнинг учинчи парваришдан чиқарилган ғўзалари айниқса серҳосил бўлиб ўсяпти, 40-42 центнерлик ҳосилдан дарак беряпти. Биз бунга қониқмаётганимизни айтиб ўтмоқчимиз. Мақсадимиз шуки, бу бригадаларни ҳам 50 центнерчилар ҳаракатига қўшамиз. Ҳар бир колхозда камида 5-6 та эллик центнерчи бригадалар бўлишига эришиш ғалабамизнинг муҳим омилидир.

Сирдарёлик машҳур механизатор Аҳмаджон Валиев мавсумда 700 тонна пахта териш мажбуриятини олгани ҳаммамизга аён. Колхозимизнинг Риҳсибой Шофайзиев, Раҳмат Нишонбоев Эргаш Қўрғонбоев каби механизаторлари ҳам ташаббускор йигит изидан бориб шу йилнинг ўзида ҳар бир машинанинг иш унумини 80-100 тонна оширишга ваъда бердилар. Колхозимиз уруғчилик хўжалиги бўлса-да, 1600 тонна пахтани «зангори кема»ларда териб оламиз.

1972 йил — юбилей йили, мардлар майдонда синаладиган йил. Биз бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб ишлаймиз, гектаридан 50 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтариб, синовдан шараф билан ўтамиз.

Машраб ТЎЙЧИЕВ,
Тошкент область Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхози комплекс механизациялашган пахтачилик бригадаси бошлиғи.

ФИДЕЛЬ КАСТРО РУС МОСКВАДА

ҚРЕМЛДА УЧРАШУВ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари ўртоқ А. П. Кириленко расмий дўстона визит билан Москвага келган Куба Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси Революцион ҳукуматининг Бош министри ўртоқ Фидель Кастро Рус билан 26 июнда Кремлда дўстона учрашдилар.

Учрашув чоғида ҳар иккала томонни қизиқтирувчи масалалар юзасидан суҳбат бўлиб ўтди.

Қардошларча самимий вазиятда ўтган суҳбатда Совет томонидан— КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ К. Ф. Катушев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри ўртоқ А. А. Громико, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси ўртоқ К. В. Русаков; Куба томонидан — Куба Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси, Куба Республикаси Революцион ҳукуматининг министри ўртоқ Карлос Рафаэль Родригес қатнашдилар. (ТАСС).

В. И. ЛЕНИН МАВЗОЛЕЙИГА ВА НОМАЪЛУМ СОЛДАТ ҚАБРИГА ГУЛЧАМБАРЛАР ҚЎЙИЛДИ

Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси революцион ҳукуматининг Бош министри Фидель Кастро Рус 27 июнда В. И. Ленин мавзолейини зиёрат қилиб, гулчамбар қўйди.

Фидель Кастро Рус бир дақиқа сукут сақлаб Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ташкилотчиси, жаҳонда биринчи социалистик давлат бунёдкори хотирасини ҳурмат билан эслади.

Сўнгра азиз меҳмон Кремль девори олдидаги номаълум солдат қабрига гулчамбар қўйди.

СОВЕТ — КУБА МУЗОКАРАЛАРИ

27 июнда Кремлда КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигиннинг Куба Коммунистик партияси Марказий Комитети Биринчи секретари, Куба Республикаси революцион ҳукуматининг Бош министри ўртоқ Фидель Кастро Рус ва Куба Коммунистик партияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси, Куба Республикаси революцион ҳукуматининг министри ўртоқ Карлос Рафаэль Родригес билан музокаралари бошланди.

Музокаралар давомида КПСС билан Куба Коммунистик партияси ўртасида, СССР билан Куба Республикаси ўртасида дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантириш ва кучайтириш масалалари қараб чиқилди. Социализмни умумий тинчликни мустаҳкамлаш ҳамда халқларнинг социал тараққиёти манфаатларини кўзлаб халқаро аҳволнинг ва ўзаро ҳамкорликнинг актуал масалалари юзасидан ҳам фикрлашиб олинди.

Музокаралар қардошларча дўстлик тўла ҳамжиҳатлик ва самимийлик вазиятида ўтди.

Музокаралар давом эттирилади.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

КУБА КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ, КУБА РЕСПУБЛИКАСИ РЕВОЛЮЦИОН ҲУКУМАТИНИНГ БОШ МИНИСТРИ ЎРТОҚ ФИДЕЛЬ КАСТРО РУСНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси революцион ҳукуматининг Бош министри ўртоқ Фидель Кастро Руснинг империализмга қарши курашдаги ғоят катта хизматларини, тинчлик ва социализм ишига қўшган улкан ҳиссасини, Совет Иттифоқи билан Куба Республикаси ўртасидаги ҳар томонлама дўстона муносабатларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш йўлидаги актив фаолиятини тақдирлаб, ўртоқ Фидель **Кастро Рус Ленин** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1972 йил, 27 июнь.

МАҲСУЛОТ СИФАТИ ва ИЖТИМОИЙ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

Иқтисодий билимлар университети

Маҳсулот сифатини муттасил яхшилаб бориш социалистик экономикани ривожлантиришнинг зарур шарти, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш халқ моддий фаровонлигини ўстиришнинг асосий омилларидан биридир.

Шундай қилиб, маҳсулот сифати иқтисодий категория бўлиб, ишлаб чиқарувчи ва истеъмолчиларнинг муносабатларини, сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш план топшириқларини бажариш ва маҳсулотга баҳо белгилаш бўйича корхонанинг давлат билан муносабатларини ифода этади. Бундан ташқари, маҳсулот сифати, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарилгани учун моддий жавобгарликка тортиш бўйича корхоналар ўртасидаги муносабатларни янада мустаҳкамлайди.

КПСС XXIV съезди Директиваларида маҳсулотнинг сифатини янада яхшилаш ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг муҳим йўлларидан бири эканлиги кўрсатилган.

«Барча турдаги маҳсулотларнинг техника даражаси, тежамлилиги ва сифати оширилсин, янги ўзлаштириладиган маҳсулотлар ўзининг сифат ва техника-иқтисодий характеристикалари жиҳатидан жаҳон фани ва техникаси эришган илғор ютуқларга мос келиши лозим», дейилади партия XXIV съезди қарорларида.

Ҳозирги беш йилликда барча министрлик ва корхоналар маҳсулот сифатини давлат аттестациясидан ўтказиш бўйича аниқ вазифаларга эгадирлар.

СССР Госстандарт комитети саноат маҳсулотини аттестация қилиш ягона системасининг асосий низомини ишлаб чиқди ва тасдиқлади. Бу ҳужжатда сифатнинг уч категорияси (олий, биринчи ва иккинчи категория) белгиланган.

Олий категорияга ўзининг техника-иқтисодий характеристикалари жиҳатидан жаҳон фани ва техникаси эришган илғор ютуқларга мос келадиган маҳсулотлар киритилади. Бундай буюмларга давлат сифат белгиси берилади.

Ҳозиргача саноат маҳсулотларининг 4 мингдан ошиқ тури ва жумладан, халқ истеъмол молларининг 1500 дан ортиғи шундай белги билан нишонланган. 1975 йилга бориб бундай буюмларнинг тури 15 мингдан ошади.

Биринчи категорияга амалдаги давлат ва тармоқ стандартлари талабларига мос келувчи ва мамлакат бозорида барқарор талабга эга бўлган маҳсулот киритилади.

Иккинчи категорияга эса сифати анча яхшиланиши зарур бўлган ёки ишлаб чиқаришдан олиб ташланиши лозим бўлган маҳсулотлар киради.

Аттестация қилинган маҳсулотларга ва уни ишлаб чиқариш шароитларига қуйидаги уч асосий талаб қўйилади:

1. Маҳсулотларнинг сифат кўрсаткичлари давлат стандартлари томонидан белгиланган кўрсаткичлардан юқори бўлиши, ватанимиз ва чет эл мамлакатлари саноатида эришилган сифатнинг юқори кўрсаткичларига мос келиши керак.

2. Қатъий технологик интизом ва ишлаб чиқаришнинг юқори маданиятига риоя қилиш асосида маҳсулот сифатининг стабиллигини таъминлаш мажбурийдир.

3. Аттестация қилинган маҳсулотларни ишлаб чиқариш иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ бўлмоғи лозим.

Маҳсулотлар аттестациясини СССР министрликлари (бошқармалари) томонидан ана шу мақсадлар учун тузилган давлат аттестация комиссияси ўтказади. Давлат аттестация комиссияси министрлик (бошқарма) вакилларидан, маҳсулотни тайёрловчи ва истеъмол қилувчи корхоналар вакилларидан, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги стандартлар, ўлчов ва ўлчов асбоблари Комитети ходимларидан, тегишли илмий муассаса ва илмий техника жамиятлари вакилларидан ташкил топган.

Аттестация қилинаётган маҳсулотларнинг сифат даражасини баҳолаш СССР Министрлар Совети ҳузуридаги стандартлар, ўлчов асбоблари Комитети томонидан тасдиқланган ва ягона илмий жиҳатдан асосланган методика бўйича амалга оширилади. Давлат аттестация комиссиясининг қарорлари СССР министрликлари (бошқармалари) корхоналарига «Сифат белгиси»ни бир йилдан уч йилгача муддат билан ишлатишга рухсат бериш учун асос бўлади.

Давлат аттестациясини ўтказиш билан бир вақтда янги махсус стандартлар министрликлар томонидан қайта ишланади, Стандартлар комитети томонидан тасдиқланади, шунингдек аттестациядан ўтган маҳсулотларни ишлаб чиқаришда эришилган юқори сифатли кўрсаткичлар белгилаб борилади. Бунда ишлаб чиқариш учун зарур бўлган хом ашё ва материалларнинг сифатига махсус юқори талаблар қўйиш кўзда тутилади. Бу стандартлар хом ашё ва тайёр маҳсулотлар сифатини комплекс равишда яхшилашга катта таъсир кўрсатади. Бундай стандартларнинг киритилиши давлат стандартлари системасининг тараққиёти ва такомиллашувига олиб келади.

Юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун курашда, корхоналарнинг ишларини баҳолашда маҳсулот сифати кўрсаткичининг роли ва аҳамияти айниқса катта. Бу кўрсаткич олдиндан белгилаб қўйилган, илмий жиҳатдан асосланган бўлсагина корхонанинг ишлаб чиқариш фаолиятига ижобий таъсир кўрсатади ва харидорларнинг диди ва талабига монанд равишда маҳсулот сифатини ошириш имкониятини беради. Маҳсулот сифатини планлаштириш, энг аввало, халқ хўжалигини планли, пропорционал ривожланиш қонуни талабларидан келиб чиқади. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифати ва миқдорининг нисбатини ҳисобга олмай туриб, экономиканинг ривожланишида тўғри пропорция ўрнатиб бўлмайди. Ҳозирги пайтда корхоналарда маҳсулот сифатини планлаштириш уч асосий йўналиш бўйича амалга оширилмоқда.

1. Техника, технология ва ишлаб чиқаришни ташкил қилишни такомиллаштириш планларини ишлаб чиқаришда маҳсулот сортини ва сифатини оширишга қаратилган иқтисодий, техникавий, ташкилий тадбирлар.

2. Корхоналарнинг актив иштирокида стандарт ва техник шартларни қайта кўриб чиқиш ва янгилаш.

3. Корхоналарнинг ишлаб чиқариш ва молия планларида маҳсулот сифатининг махсус план кўрсаткичларини белгилаш.

Социалистик хўжалик системасида маҳсулот сифатини доимий яхшилаб бориш учун барча шароитлар ва ҳамма имкониятлар мавжуд. Ишлаб чиқаришни концентрациялашнинг энг юқори даражаси, саноатнинг ҳозирги замон ускуналари билан жиҳозланиши, мамлакат фан ва техникасининг ютуқлари, юқори сифатли буюмлар тайёрлаш бўйича бир қатор илғор саноат тармоқларининг тажрибаси шулар жумласидандир.

Айни вақтда, бир қатор саноат тармоқларида маҳсулот сифатининг даражаси етарли даражада юқори эмас. Масалан, енгил саноат корхоналари халқнинг яхши кийим-кечакларга бўлган талабини кўнгилдагидек қондира олмаётирлар. Пойафзалнинг ташқи кўриниши ва эстетик хусусиятлари анча секин такомиллашяпти. Баъзи бир корхоналарда стандарт талабларидан четга чиқиш ҳоллари рўй бермоқда.

Маҳсулот сифатини яхшилашнинг кўпгина йўллари бўлиб, уларни асосан уч муҳим техникавий, иқтисодий ва ташкилий группаларга ажратиш мумкин.

Техникавий омилларга — саноатнинг ишлаб чиқариш-техника базасини такомиллаштириш, ишлаб чиқариш технологиясини яхшилаш, техника контролини кучайтириш ва яхшилаш, ишлаб чиқариш маданиятини ошириш ва маҳсулотни стандартлаш ва нормалашни янада ривожлантириш каби масалалар киради.

Иқтисодий омилларга — маҳсулотнинг сифатини яхшилаш бўйича белгиланган чораларни молиялашни такомиллаштириш, маҳсулот сифати учун моддий манфаатдорлик ва жавобгарликни кучайтириш, таннархни планлаштириш, маҳсулот сифатини оширишни рағбатлантирадиган баҳо системасини белгилаш ҳамда маҳсулот сифатига ижтимоий таъсир кўрсатиш формаларини яхшилаш каби омиллар киради.

Ташкилий омиллар эса маҳсулот ишлаб чиқаришни назорат қилишнинг илғор усуллари, маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхона билан шу маҳсулотни истеъмол қилувчи корхона ўртасидаги бевосита алоқаларни кучайтириш ва яхшилаш каби омиллардан иборат.

Маҳсулот сифатини яхшилашда меҳнаткашларнинг ижодий активлиги ва ташаббускорлигини оширишнинг турли-туман формаларидан кенг фойдаланилганда барча корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар, албатта, юқори сифатли ҳамда жаҳон фани ва техникаси даражасида бўлади, халқимизнинг талаб ва эҳтиёжларини тўла қондиради.

Ҳозирги вақтда республикамизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни дунёнинг 90 дан ортиқ мамлакати сотиб олмоқда. Қатор корхоналар йилдан-йилга ўз маҳсулотлари сифатини оширишга эришмоқдалар. Тошкент электротехника заводи, Володарский номидаги Андижон тикув фабрикаси, Тошкент экскаватор заводи ўзининг техника-иқтисодий кўрсаткичлари бўйича жаҳон намуналарига баробар келади.

Лекин мавжуд резерв ва имкониятлардан республикамизнинг кўпгина министрликлари ва уларнинг корхоналари тўла фойдаланмаётирлар. Натижада ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг сифати айрим ҳолларда пасайиб, бир томондан халқ хўжалигига зарар келтирса, иккинчи томондан, халқимизнинг ўсиб бораётган талабларини қондиришга путур етказмоқда.

Фикримизнинг далили сифатида саноат корхоналарига истеъмолчилардан келаётган кўп миқдордаги норозилик рекламацияларини келтириш мумкин. Масалан, сўнгги беш йил мобайнида ГОСТ талабларига жавоб бера олмайдиган, паст сифатли 950 минг метр ип ва 54 минг метр ипак газлама, 440 минг дона ички ва 100 минг донага яқин устки трикотаж ҳамда 490 минг жуфтдан кўпроқ пайпоқлар етказиб берганлари учун шу маҳсулотларни ишлаб чиқарган республика тўқимачилик саноати корхоналарига 1850 дона рекламация келиб тушди. Бунинг натижасида республикамиз тўқимачилик саноати корхоналари 2 миллион сўмдан жарима тўлашга мажбур бўлдилар.

Бундан ташқари, республика Савдо министрлиги маҳсулот сифати бўйича инспекциясининг маълумотига қараганда, ўтган беш йил мобайнида республика саноат корхоналарида ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг талайгина қисми инспекция ходимлари томонидан текширилганда ГОСТ талабларига жавоб бера олмаслиги қайд этилган. Масалан, 55 минг метр ип ва ипак газлама ёки жаъми текширилган газламаларнинг 43,4 проценти, 34,5 минг дона трикотаж буюмлар ёки 67,1 проценти, 15 минг жуфтдан кўпроқ пайпоқ ёки 72 проценти, 9 минг дона тайёр кийим ёки 27,2 проценти ҳамда 2 минг жуфт пойафзал ёки 15,1 проценти сифатсизлиги учун паст сортларга ўтказилган.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифати пастлигининг асосий сабабларидан бири — шу маҳсулотлар учун ишлатилаётган хом ашё сифатининг етарли даражада эмаслигидир. Масалан, тўқимачилик саноати учун асосий хом ашё бўлган пахтанинг сифати кейинги ўн йил ичида муттасил равишда пасайиб бориши кузатилмоқда. Агар республикада етиштирилган пахтанинг аъло ва биринчи сорти 1960 йилда жаъми миқдорнинг 55,2 процентини ташкил этган бўлса, 1970 йилга келиб 39,5 процентни ташкил этди. Тайёрланаётган пахта сифатининг бу қадар пасайиб кетишининг асосий сабабларидан бири унинг ифлослик ва намлик даражаси юқорилигидадир. Фактлардан кўриниб турибдики, 1960—1970 йиллар давомида тайёрланган пахтанинг ифлослик даражаси белгиланган нормадан бирмунча ортиб кетган. Кейинги йилларда тайёрланаётган пахтанинг намлик даражаси эса фақат ҳисоб нормасидангина эмас, ҳатто рухсат этилган нормадан ҳам ортиқ бўлаётир.

Шойи газламалар ишлаб чиқаришнинг асосий хом ашёси ҳисобланган ипакнинг сифати ҳам йилдан-йилга пасайиб бормоқда. Демак, республика саноат корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилашнинг асосий омилларидан бири — шу корхоналарда қайта ишланадиган хом ашёнинг сифатини яхшилашга эришишдан иборат.

Маҳсулот сифатини оширишда давлат стандартлари алоҳида ўрин тутади. Бироқ, амалдаги стандартлар бир қатор камчиликлардан ҳам холи эмас.

Республика саноат корхоналари маҳсулот ишлаб чиқаришда сифатнинг энг юқори кўрсаткичларидан бири бўлган органолептик кўрсаткичларига етарли эътибор бермаяптилар. Натижада қанчадан-қанча маҳсулотлар истеъмолчилар талабига жавоб беролмаганлиги сабабли магазинларда, базаларда сотилмай ётибди. Бунинг асосий сабабларидан бири — **органолептик** кўрсаткичларга бўлган талабнинг стандартларда ўз аксини топмаганидадир. Изланишлар шуни кўрсатадики, республика енгил саноати корхоналарида ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш даражаси тараққиётимиз талабларидан орқада қолмоқда. Масалан, бу кўрсаткич 1970 йилда ип газламалар ишлаб чиқариш саноати бўйича 47,6, ипак саноати бўйича 55,1, трикотаж — 48,0, пойафзал — 52 ҳамда тикувчилик саноати бўйича 68,1 процентни ташкил этди. Гап шундаки, республика саноат корхоналарида ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш даражасининг оширилиши маҳсулот сифатининг яхшиланишини таъминлайди.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатига бевосита таъсир ўтказадиган асосий омиллардан бири — шу маҳсулотни ишлаб чиқаришда банд бўлган ходимларнинг малака даражасидир. Буни Тошкент тўқимачилик комбинати биринчи тўқув фабрикасининг 4-цехида ўтказилган кузатишнинг натижасидан кўриш мумкин. Бу цехда бир хил шароитда, бир хил газмол тўқийдиган бир хилдаги тўқув дастгоҳлари ўрнатилган икки комплектнинг иш натижаси таққослаб кўрилди. Таққослаш шуни кўрсатдики, бир комплектдаги ҳар бир метр тўқимага тўғри келадиган ипнинг узилиш миқдори иккинчи комплектдагидан 72 процент камроқ бўлган. Маълум бўлишича, биринчи комплектда банд бўлган мастер ёрдамчиси ҳамда тўқувчининг иш стажи 15 йилдан ортиқ экан.

Ип узилиши ҳолларининг кўпайиши меҳнат унумдорлигини камайтирибгина қолмай, балки тўқилаётган тўқиманинг сифатига ҳам салбий таъсир этади. Демак, ишлаб чиқаришда банд бўлган ходимларнинг иш стажи, маҳорати, малака даражаси ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатига бевосита таъсир кўрсатади. Шунинг учун ҳам асосий эътибор ишлаб чиқаришда банд бўлган ходимларнинг маҳоратини тинмай оширишга қаратилган бўлиши керак.

Ҳозирги вақтда сифат кўрсаткичини оширганлиги учун тўланадиган мукофот тўғридан-тўғри ишлаб чиқариш нормасининг бажарилишига боғлиқ қилиб қўйилган. Бу ҳам керак. Лекин, ишчини ишлаб чиқараётган маҳсулот сифат кўрсаткичини оширганлиги учун мукофотлаш рағбатлантиришнинг энг муҳим ва биринчи пландаги шарти бўлмоғи мақсадга мувофиқдир.

Республика саноат корхоналарида сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқаргани учун айбдор шахсларни моддий жавобгарликка тортиш тартиби ҳам фикримизча, бир қадар тузатишлар киритишга муҳтож.

Шубҳа йўқки, республикамиз саноат корхоналари ходимлари Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллик тўйини ишлаб чиқариш самарадорлигини янада ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, халқимиз моддий фаровонлигининг ўсишига муносиб ҳисса қўшиш билан кутиб оладилар.

И. ИСКАНДАРОВ,
иқтисод фанлари доктори.

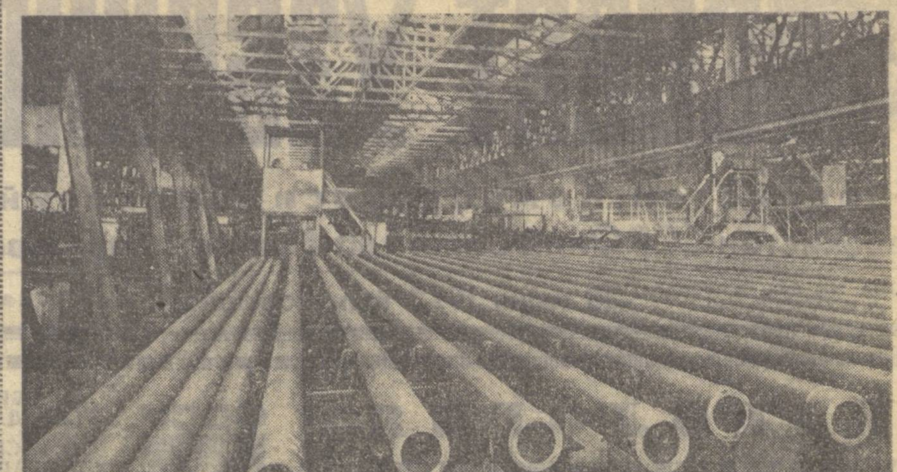

В. И. Ленин номидаги Озарбайжон трубопрокат заводининг коллективи жуда кўп жойларга ўз маҳсулотини юбормоқда. Сумгаит шаҳрида тайёрланган трубалар мамлакатларнинг турли жойларига жўнатилмоқда. Корхонанинг пўлат маҳсулотлари 17 мамлакатга юборилаётир.

Корхона металлурглари СССР ташкил этилганлигининг ярим асрлик юбилейи шарафига меҳнат вахтасида туриб, кўплаб маҳсулот ишлаб чиқаришга эришмоқда. Завод коллективи беш йилликнинг иккинчи йили топшириғини муддатидан илгари бажариш ҳамда халқ хўжалигига қўшимча равишда 4,3 минг тонна труба етказиб бериш мажбуриятини олган. Суратда корхона ишлаб чиқараётган трубалар.

ТАСС фотохроникаси.

СССР-50

ОЗАРБАЙЖОН ҳафталиги

ЕЛКАМА-ЕЛКА

Катта майдонни чигирткалар босиб кетган эди. Деҳқонлар шу яқин атрофдан каттагина канал қазишди. Сўнг чигирткаларни белкурак, супурги, таёқчалар билан ҳайдаб ана шу каналга туширишди.

Ленинграддан Озарбайжонга бундан роппа-роса 40 йил муқаддам келганимда ана шу воқеанинг гувоҳи бўлган эдим. 1927 йилда Озарбайжон ССР Ер ишлари халқ комиссарлиги профессор А. А. Ячевский номли лабораторияга қишлоқ хўжалиги зараркунандаларига қарши курашда ёрдам беришни сўраб мурожаат қилган эди. Шундан кейин мени Озарбайжонга юборишди.

Мутахассислар ўсимликларни зараркунандалардан муҳофаза қилиш ишларини бошлаб юборишди. Чигирткага қарши кураш олиб бориш билан бир қаторда кемирувчиларни ҳам қириб ташлаш, ток новдаси касаллигининг олдини олиш учун ҳам курашилди.

Ўша пайтда бизга осон эмас эди. Лекин, Совет ҳукумати қишлоқ хўжалик ўсимликларини зараркунандалардан муҳофаза қилишда бизга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиб турди.

Закавказье пахта комитети ҳали-ҳали эсимда. Совет Иттифоқи енгил саноат учун хом ашё танқислигидан анча қийин аҳволга тушиб қолган бир пайт эди. Ана шулар назарда тутилиб пахта экиладиган майдонлар бирмунча кенгайтирилди. Лекин етиштирилган мўл ҳосилни зараркунандалардан ҳимоя қилиш масаласи кун тартибида турарди. Озарбайжон, Грузия, ҳамда Арманистон ва Нахичеван АССРда ўргимчаккана, гоммоз, вилт кенг тарқалган эди. Мутахассислар бу зараркунандаларнинг ҳавфини қайтариш усулларинигина ишлаб чиқиб қолмай, айни вақтда уларнинг келиб чиқиш сабабларини ҳам ўргандилар. Қарийб ҳар йили Тбилисида Озарбайжон, Арманистон ва Грузия Ер ишлари халқ комиссарлиги ўсимликларни ҳимоя қилиш бўлимларининг мутахассислари тўпланишиб, тажриба алмашиб турдилар.

Закавказье ўсимлик муҳофазачиларининг ўзаро дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари самарали натижалар бера бошлаган эди. Бу ўзаро алоқалар эндиликда янада кенгайиб ва мустаҳкамланиб боряпти. Ўлкада қишлоқ хўжалиги фани ҳам тараққий этиб бормоқда. Ҳозир Закавказье республикаларида ўсимликларни ҳимоя қилиш бўйича учта ихтисослашган институт, бўлим ва лабораториялар, академия муассасалари, университет ва олий ўқув юртларининг кафедралари, зоналараро станциялар тадқиқот ишларини олиб боряпти. Буларда энтомолог, фитопатолог, бактериолог, вирусолог, миколог, ботаник, радиобиологлар ўзаро ҳамкорликда ишлашмоқда. Улар томонидан қишлоқ хўжалигида қўлланиладиган янгидан-янги самарали препаратлар яратилди ва янги усуллар ишлаб чиқилди.

Г. Батиашвили, Г. Гегенава, Л. Канчавели, С. Карумидзе, Г. Цилосани, Т. Цокадзе, Г. Азарян, А. Аракелян, А. Бобоян, Н. Кечек, С. Мирзоян, Г. Иброгимов, Н. Исмоилов, С. Мамедова каби грузин, арман ва озарбайжон олимларининг ҳамкорликда ишлаши натижасида бу қардош республикалар қишлоқ хўжалиги фани янги тараққиёт босқичига кўтарилди.

Олтмишинчи йилларнинг ўрталарида илмий кучларимизни бир марказга тўпловчи Закавказье ўсимликларни ҳимоя қилиш бўйича илмий-тадқиқот марказий совети ташкил топди. Унинг фаолияти менга яқиндан таниш. Совет сессиялари навбатма-навбат ҳар учала республикада ўтказиб туриладн. Ҳатто, сессиялар Кировобод ва Миржаванда ҳам бўлиб ўтди. Бу йиғинларда ўсимликларни ҳимоя қилишга оид бўлган кўпгина масалалар кенг муҳокама қилиниб, фойдали илмий тавсиялар ишлаб чиқилмоқда.

Булардан ташқари Закавказье олимлари сув ўсимликлари, лишайниклар устида ҳам тадқиқот ўтказишмоқда. Илмий натижаларни ўзаро ўртоқлашиш мақсадида Ереванда, Боку ва Тбилисида конференциялар ўтказилди. Бу анжуманда бошқа қардош республикалар ва мамлакатимизнинг марказий ташкилотларидан мутахассислар иштирок этдилар. Шу йил кузда Ереван шаҳрида Закавказье олимларининг тўртинчи конференцияси бўлиб ўтади.

Уч республика ўртасидаги ўзаро дўстлик ва қардошлик муносабатлари бошқа соҳаларда ҳам ёрқин намоён бўлмоқда. Жумладан, ўсимликларни ҳимоя қилиш соҳасида ишлаётган бир қанча илмий ходимлар ана шу бузилмас дўстлик туфайли камолга етишмоқда. Уларнинг аксарияти фан кандидатлиги ва докторлиги диссертацияларини муваффақиятли ёқладилар.

Давр янги-янги масалаларни ҳал этишни вазифа қилиб қўймоқда. Биз бу муаммоларни интернационал коллектив бўлиб ҳал этиш учун бундан буён ҳам курашаверамиз.

В. УЛЬЯНИШЕВ,
Озарбайжон ССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси, Ленин мукофоти лауреати.

Бокудаги Б. Сардоров номли машинасозлик заводида «2 ПАРС» агрегатининг намунаси ишлаб чиқилди. Янги агрегат кучли тракторга тиркалиб, бир вақтнинг ўзида қояларни кесиш ишини, бульдозерлик ва кўтарма кранлик вазифасини бажаради. Суратда: машинасозлар янги агрегатни синаб кўрмоқдалар.

ТАСС фотохроникаси.

ЮБИЛЕЙ ВИСТАВКАСИ

«Бизнинг йўлимиз битта, бу ҳам бўлса бизга улуғ Ленин кўрсатиб берган йўлдир». Бундан бир неча йил аввал Наримон Наримонов ана шундай деган эди. Атоқли революционернинг 100 йиллигига бағишлаб республика Фанлар академиясининг Озарбайжон тарихи музейида ташкил этилган юбилей виставкасига ана шу сўзлар эпиграф қилиб олинди. Виставка экспонатлари Наримон Наримоновнинг кўп қиррали революцион ҳамда партия-давлат ишидаги фаолиятини ҳикоя қилиб беради. Суратларда 1920 йилда қўзғолон кўтарган Озарбайжон халқига ёрдам бериш учун Бокуга келган қаҳрамон 11-Қизил Армия аскарлари билан ўтказилган учрашувлар тасвирланган. Шунингдек Озарбайжонда Совет ҳокимиятининг ғалабаси тўғрисида Озарбайжон республикаси муваққат ҳарбий-революцион комитетининг В. И. Ленинга йўллаган тарихий телеграммасининг фото нусхаси ҳам қўйилган. Экспонатлардаги қатор материаллар Наримоновнинг Озарбайжон ССР Халқ Комиссарлари раиси вазифасида ишлаган пайтдаги фаолиятига ҳам кенг ўрин берилган.

Шундай вақт келадики, деган эди Наримонов, барча миллатлар бирлашадилар ва оға-ини бўлиб кетадилар. Виставкада атоқли революционернинг бошқа фаолияти ҳам акс эттирилган.

Совет Озарбайжонининг меҳнаткашлари партия ва халқнинг шонли фарзанди Наримоновнинг хотирасини ўз қалбларида ардоқлаб сақламоқдалар.

*

ЖАҲОННИНГ 56 МАМЛАКАТИГА

Совет Озарбайжони халқаро бозорда янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқда. Кейинги йилларда республикамиз экспорт маҳсулотларининг ҳажми икки мартадан ҳам ортиб кетди. Чет элларга чиқариладиган буюмларнинг сони 50 процентга ошди. Ҳозирги вақтда Озарбайжон ҳорижий мамлакатларга 300 хилдан ортиқ маҳсулот юбораётир.

Республикамиз шу кунларда илгаридагидек машинасозлик ва металл ишлаш ускуналарини кўплаб чет мамлакатларга юбориб турибди. Айниқса нефть ва газ қудуқларини ковлайдиган ва эксплуатация қиладиган ускуналарга бўлган талаб кўпайиб бормоқда.

Кейинги пайтларда индустриянинг янгидан-янги соҳалари ишлаб чиқараётган маҳсулотлари чет элликларни кўпроқ қизиқтирмоқда. Бу маҳсулотларни ишлаб чиқаришда юксак малакали меҳнат ва ҳозирги замон техникаси ҳамда технологияси талаб қилинади. Булар қаторига турли-туман приборлар, автоматика ва телемеханика воситалари, гербицидлар, сульфаноль, спирт, шунингдек химия маҳсулотлари, алюмин симлари, турли-туман кабеллар, цементларнинг янги хиллари, резина-техника буюмлари ва бошқалар бўлиб, улар чет мамлакатларга чиқарилмоқда. Шуниси қувончлики, Озарбайжон заргарлари томонидан ясалган нозик заргарлик совға буюмлари ҳам чет элларда катта шуҳрат топди. Экспорт маҳсулотлари орасида турли-туман газламалар, трикотаж, чой ва совун катта ўрин тутмоқда.

Хуллас, республикамиз ҳозир жаҳоннинг 56 мамлакатига ўз маҳсулотини чиқармоқда. Маҳсулотларимиз экспорт қилинаётган мамлакатлар сони тобора кўпайиб бормоқда.

Г. ОХУНДОВ,
Озарбайжон ССР Министрлар Совети моддий-техника таъминоти бош бошқармаси бўлимининг бошлиғи.

ХУШ хабарлар

САНОАТ КОРХОНАЛАРИДАН

ХИВА ГИЛАМИНИНГ ДОВРУҒИ

Гул гилам, гулдор гилам, Зебо, нақшинкор гилам...

Хивадаги Крупская номли фабриканинг қўли гул гиламчилари ана шу қўшиқни фахру ҳаяжон билан куйлашади. Ҳа, Хива гиламининг довруғи жаҳонга машҳур. Улуғ доҳий Лениннинг барҳаёт сиймоси, буюк ўзбек мутафаккир шоири Алишер Навоийнинг нуроний қиёфаси ҳамда талай қадимий ўлмас обидалар ўз аксини топган қимматбаҳо гиламлар ўнлаб чет эл мамлакатларига ҳам экспорт қилинаётир.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли моҳир гиламчи Азиза Тоҳирова ва унинг издошлари Фармон Рўзиматова, Назира Яхшимуродова, Мунаввар Бобожонова сингари меҳнатсеварлар ишлаб чиқариш топшириқларини ҳамиша ошириб бажаришга эришаётирлар.

Фабрика коллективи ўтган беш ой мобайнида 190 минг сўмлик ўрнига 226 минг сўмлик маҳсулот реализация қилишди. Шу кунларда улар ярим йиллик планни уддалаш арафасида турибди.

Ф. ЗОҲИДОВ.

* * *

Бухоро тери ошлаш заводининг азамат коллективи СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун астойдил меҳнат қилмоқда. Бу йилги қоракўл териларни қайта ишлаш ва олтинга тенг камалак ранг териларни жаҳон бозорларига муваффақиятли чиқариш учун қизғин кураш олиб борилмоқда. Қоракўл терилар сифатини жаҳон стандартлари даражасига кўтариш завод коллективининг шу кунги эзгу мақсадига айланган.

Яқинда Болгариядан 6 та автокар олинди. Бу машиналар қўл меҳнатини анча енгиллаштирди. Корхона маъмурияти электрон ҳисоблаш машиналарига ҳам буюртма берди. Электрон машиналарнинг шарофати билан беш бухгалтер ўрни қисқаради ва улар бошқа муҳим ишларга ўтказилади.

А. ШУКУРОВ.
Бухоро области.

ГИДРОУЗЕЛ ИШГА ТУШДИ

Қорақалпоғистон деҳқонларининг қувончи чексиз. Областда яна бир муҳим гидроиншоот — Жингичка гидроузели қурилиб, муддатидан илгари ишга туширилди. Бу ишда «Каракалпакводстрой» трестига қарашли кўчма механизациялашган колонна бунёдкорлари зўр ғайрат кўрсатишди. Ленин номли катта каналда барпо этилган бу гидроузел секундига 200 куб метр сув ўтказиб, Қўнғирот районидаги Жингичка, Шамира, Чапаев номли ва бошқа шаҳар тармоқларидаги каналларга сувни тақсимлаб беради.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

* * *

Шунингдек, қўқонлик Б. Носиров, шаҳрисабзлик М. Ярашев, урганчлик Р. Тожиёзов, тошкентлик Ф. Лобзин, М. Мавлонова, фарғоналик Н. Поччабоев, М. Содиқов, қувасойлик Ҳ. Қаюмов, самарқандлик Ҳ. Саматова ва Ҳ. Саматов, чирчиқлик В. Тюргашкин, каттақўрғонлик Р. Чинмирзаев, уйчилик Қ. Тўраев ҳамда қувалик Р. Холматов ўртоқлар ҳам редакциямизга ўзлари яшаётган ва ишлаётган жойлардаги саноат, транспорт корхоналари ҳамда қурилиш ташкилотларидан хушхабарлар йўллашган.

РЕДАКЦИЯГА ХАТЛАР

Маҳалла талаби

Киров районидаги Янгиариқ маҳалласи аҳолиси лампа мой сотувчиларни орзиқиб кутадиган бўлиб қолишди. Уйлар электрлаштирилган, газлаштирилган бўлса ҳам, керосин ҳозир бизга ҳамма нарсадан афзалроқ бўлиб қолди.

Аслида ҳамма гап Киров район электр тармоғи идораси Железноводская кўчасига кўчиб келганидан бошланди. Шу масалада бир бошлиқни ишдан бўшатишиб, «шикоятчиларнинг таъзирини ўзинг берасан», деб, ундан баттарроғини олиб келиб қўйишди. М. Г. Рибаков ишдан кетган ҳамкасби Пилтабоев учун роса биздан ўч оляпти. Кун ботди дегунча чироқ ўчади. Одамларнинг ишхонадан уйига келишга юраги бетламайди. Тағин мутлақо электр йўқ экан бу кўчаларда, деб ўйламанг. Бор, фақат ярим кечада ёнади. Уйқудаги одамлар довдираб-совдираб ўчиргани туришади.

Эрталаб ишга борадиган аёллар қоқ ярим тунда кир машинасини ғириллатиб мудраб ўтирадилар. Баъзан эса эриб кетган холодильникларини тозалашади. Болалар мактабдан «икки» олиб келган кунлар ҳам кўп бўлди. Кун ора чироғинг ўчавередими, деб ўқитувчилари ҳам ишонмай қўйишган.

Навбатчи электр монтёр Абдулла Ямилов ҳам устомон чиқиб қолди. Бироқ ҳовлида тўй борлигини билдими, бўлди. Ўша куни тўй эгасининг касрига бутун маҳалла қолади, деяверинг. Авжи ёр-ёр билан келин келганда чироқ ўчади-қолади. Тўйхонадагилар бундай пайтда яримтани аямасликларини билади-да! Байрам олди, дам олиш кунларида ҳам аҳволимиз шу. Электр симлари негадир худди шунақа кунларда узилади.

Қани энди шу кўчаларнинг биронта ҳовлисида Тошкент электр тармоғи корхонаси масъул ходимларидан бири яшаса. Шоли баҳонасида «курмак сув ичиб», уйларимиз ҳамиша чароғон бўлармиди?!

А. НАБИХУЖАЕВ.

МАНЗИЛ ҚАЧОН ЯҚИН БЎЛАДИ?

Карл Маркс номли совхоз Ғаллаорол райони марказидан 60 километр узоқда жойлашган. Бундай қараганда бу масофа унчалик олис эмас. Аммо йўл нобоп бўлсачи? Шунинг учун ҳам лойгарчилик пайтларида кишилар «совхозга етгунингча она сутинг оғзингдан келади», дейишади.

Тўғри, Ғаллаорол райони марказидан Қуйтош посёлкасигача бўлган йўлга тош, шағал ётқизилган. Лекин ҳозир бу йўл ўйдим-чуқур бўлиб кетган. Совхоздан Қуйтошгача бўлган 20 километрли йўлга тош-шағал ётқизиш, асфальтлаш ҳақида кўпдан бери гап-сўз бўлиб келарди. 1968 йилда 964 минг сўмлик лойиҳа-смета тузилиб, Қуйтош поселкасидан пастки Ўгат қишлоғигача бўлган 8 километрли масофага тош тўкилди. Ўша йили ҳаммаси бўлиб 175 минг сўмлик иш бажарилди-ю, «қолган ишга қор ёғди».

Карл Маркс номли совхоз территориясида 8 мингдан ортиқроқ аҳоли яшайди. Йўл машмашаси мазкур хўжалик меҳнаткашларининг жудаям жонига тегди. Ўтган йили йўл қурилишини давом эттириш учун яна 100 минг сўм маблағ ажратилганди. Афсуски, бунга мутасадди бўлган Самарқанд шаҳридаги 9-йўл қурилиши ташкилоти бу ишни бажармади.

Мана, орадан тўрт йил ўтди. Чала қолиб кетган йўл қурилишини давом эттириш, совхоз меҳнаткашларининг мушкулини осон қилиш ҳеч кимнинг хаёлига келмайди.

А. БАРОТОВ.

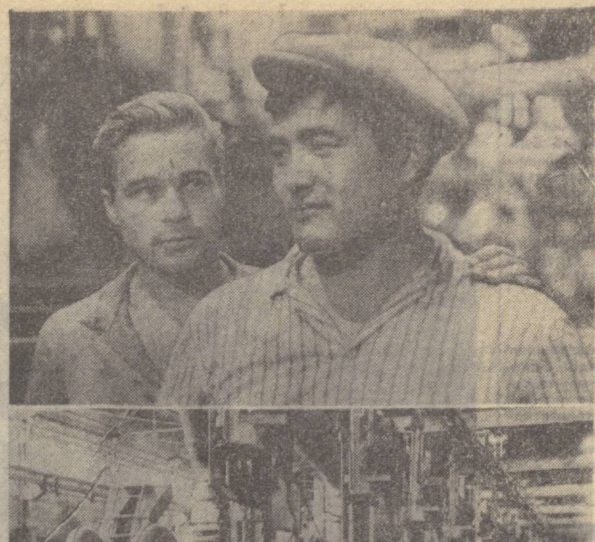

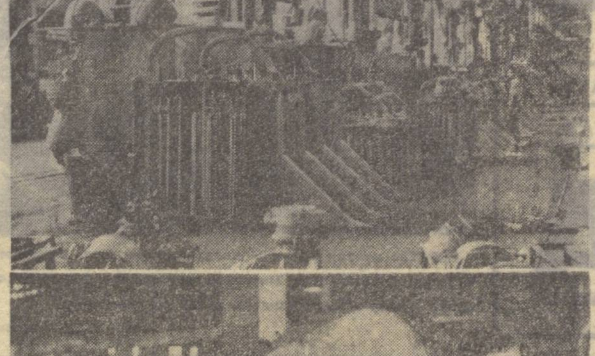

Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводининг машинасозлари пахтакор деҳқонларимизга мададкор бўлишдек олийжаноб юмушни бажараётганликларидан мамнун. Улар республикамизнинг пахтакор колхоз ва совхозларига юбилей йилида 10 мингдан зиёд иши унумдор ва бошқаришга қулай бўлган пахта териш машиналари ишлаб чиқаришга аҳд қилишган. Корхонанинг барча ишлаб чиқариш цех ва участкаларининг коллективлари ана шунга яраша шижоат кўрсатиб меҳнат қилишмоқда. Суратларда: (юқоридан пастга) 1. Биринчи цех металл қуювчилари В. Растопов ва Ю. Эшқурбонов; 2. Ҳар куни 18-19 «зангори кема» йиғилаётган бош конвейернинг кўриниши; 3. Тайёрлов цехининг фидокорлари А. Муйченко, Ю. Васильев, А. Фёдоров, В. Самольянов, М. Ахкямов, В. Баранов ўртоқлар.

А. Тўраев фотолари.

ОЛИМНИНГ ОЛТИН МЕДАЛИ

Ғўзанинг вилтга чидамли «Тошкент» навлари кашф этилиши мамлакатимизда пахтачиликни янада ривожлантириш ишига салмоқли ҳисса бўлиб қўшилди. Айни вақтда янги навлар хўжаликларга жуда катта иқтисодий самара беряпти.

Яқинда СССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси Бош комитети «Тошкент-1», «Тошкент-2», «Тошкент-3» ғўза навларининг автори — биология фанлари кандидати Содиқ Мирахмедовни мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришда қўлга киритган ютуқлари учун олтин медаль билан мукофотлади. Бу селекционер олимга СССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси томонидан берилган иккинчи медалдир. Содиқ Мирахмедов кўргазманинг юбилей медалини ҳам олиш шарафига муяссар бўлган.

Ў. АБДУАЗИМОВ.

ҚЕКСА ҒАЗАЛХОН ЮБИЛЕЙИ

ФАРҒОНА. (**«Совет Ўзбекистони» мухбиридан телефон орқали олинди**). Яқинда Максим Горький номидаги музикали драма театри биносига неча юзлаб шеърият мухлислари йиғилишди. Улар республикамизнинг оқсоқол ғазалхонларидан бири, лирик шоир Чархийнинг 70 ёшини муборакбод қилишга тўпланган эдилар. Шу муносабат билан бўлган кечани шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ С. Тиллахўжаев очди. Филология фанлари доктори, профессор Лазиз Қаюмов Чархий ижоди ҳақида сўзлади

ОДОБ — ИНСОН ЗИЙНАТИ

ЧУМАК УРГАН «ЧИЛЛАКИ»ЛАР

Бекатда одамлар гавжум. Автобус кутишяпти. Ёзнинг иссиқ ҳароратидан терлаган йигит негадир ҳаммадан кўра безовта. Қўли билан бетини елпиб ўзини совутишга ҳаракат қиляпти. Зағизғон инига ўхшаш пахмоқ сочларига чанг қўнган. Сочларини елкаси билан битта қилиб ташлаган, клёш шимли барваста қиз кўзлари тез-тез тўқнашиб турган йигит ҳолига ачинганданми, ёки бирор характери пинҳона ёқиб қолганиданми, секин-аста юриб унга яқинлашди:

— Синёр, қора кўзойнагингиз йўқмиди. Пешонани кўп тириштирманг, ажин тушиб қолади.

Йигит дабдурустдан кўрсатилаётган бу ғамхўрлик қаршисида қозонга тушган чарвидек эриб кетди. Қизнинг «дилбар» қоматига, «нозик» дидига беш кетиб, у еб турган мороженоедек тиниқ ёноқларига жовдираб тикилди. Энди у сочларини бармоқлари билан тараб, у ер, бу ерини тартибга келтира бошлади.

— Синёра, бир кўришдаёқ менга ёқиб қолдингиз.

Шу пайт, пешанасига «30» деб ёзилган «Навоий театри — СТО заводи» маршрути бўйича қатновчи автобус келиб тўхтади. Иссиқ ҳароратдан пешоналарига тер қуйилиб турган йўловчилар автобус томон ёпирилишди. Ҳозиргина ўзларини «Маданият тоғининг чўққисида» ҳис этиб турган йигит ва қиз одамлар тушиб улгирмасдан ўқдай отилиб автобусга чиқмоқчи бўлишди. Улар қоп кўтарган, Орджоникидзе районлик деҳқон Валибобога урилиб кетишди. Валибобо оёқлари чалиниб, автобус пиллапоялари узра сирғанганча ерга қулаб тушди.

— Ноинсофлар! — деди Валибобо белини зўрға тугиб оёққа қалқиркан. Инсофли йўловчилар дарҳол қарияни суяб турғазишди Хас-ғубор илашган яктагини қоқиб, йўлга чиқариб қўйишди.

— Кам бўлманглар, баракалла! — деди Валибобо. Халоскор ва мададкор кишиларга бир-бир миннатдорчилик нигоҳини ташлаб. Икки ёш бўш ўриндиққа дарҳол ўрнашиб олишди-да, «қойилмисан» дегандек бир-бирига маъноли қараб, кулишди.

— Чол бир йиллигини олгандир? — сўради қиз, «ачинган» бўлиб. Йигит афтини буриштириб: — «Эскирган одамнинг жазоси шу!» — деб пиңғиллади. Йўловчилар уларга нафрат билан қарашса-да, аммо бирортаси юрак ютиб уларнинг хатосини тузатиб қўйишга журъат этолмасди. Йигит сигарета олиб тутатди. Қўшни ўриндиқда турган аёллар сигарет тутунига чидаёлмай бирин-кетин йўталишарди.

— Кел, французча танишайлик, фариштам! — Йигит қизга юрак ёрди. — Отим Серекбой, фамилиям Ўзбамбетов, 1949 йилда туғилганман. Обсерватория кўчаси 12-уйда яшайман. У ёғини сўрасанг бўйдоқман. Таг-тугли қаллиқ излаб юргандим, бахтимдан ўргилайки, она табиат сени етказди.

— Ишлайсизми? — қошларини чимириб ноз ва карашма билан сўради қиз.

— 87-автобазада шоферман. Хўш, ўзларидан сўрасак, жаннат неъмати?

— Французча танишув яхши-да! Киши дарров бир-бирининг қалбига йўл топади, — қиз бор гапни дангал тўкиб сочди. — Мени Лилия Павловна деб чақиришади. Кани энди Луижи Пьер бўла қолсам, Сени эса, синёр Уильсон деб аташса. Тақдиримиз жилғалари қўшилиб дарё бўлиб оқса, шу дарё соҳилида қўлимизга гитара олиб «Эсперанто» қўшиғини куйласак. Ҳа, эсим қурсин, яқинда 19 га кирдим. Учинчи Чашма кўчасидаги 28-уйда тураман. «Иш» деган сўзни эшитсам, биласанми, бирам бўшашиб кетаман-ки, юрагим уришдан тўхтаётгандай туюлади. Уй бекалигини эса боплайман.

— О-о, Луижихоним, мен ҳам сиздек бека излаб юргандим, — деди Уильсон (Ўзбамбетов), — айни муддао. Келинг, муҳаббатимиз туғилган шу табаррук экипажда ўзимизга ҳайкал қўйайлик.

— Қанақа ҳайкал?

— Мана, бунақа! — Уильсон клеш шимининг чўнтагидан ўткир тиғли қаламтарош чиқарди. Луижи қўрқиб кетганидан, ранги сурпдек оқарди. — Қўрқманг, Луижи! Бу билан ҳайкалтарошлик қиламиз. Жуда жўн. — Йигит «севгилиси»ни юпатди ва автобус ўриндиғининг орт томонига қаламтараш билан ўйиб «Серекбой+Лилия» деб ёзди. Шу-шу бўлди-ю, Навоий театри ва тўртинчи уй-жой шаҳарчаси оралиғида қатновчи автобус, «Икарус», трамвай ўриндиқларида ҳамда тўртинчи уй-жой шаҳарчасидаги уй-жой бинолари деворларида «Серекбой — Лилия» ёхуд «Уильсон — Луижи» деган ёзувлар кўпайиб борди.

Чиллаки-чиллакини кўриб чумак уради, дейди халқимиз. Уильсон ва Луижи таъсири айрим енгилтак ёшларга ҳам ўтиб, улар юрган йўлдан қадам ташлаша бошлади. Аста-секин «Серекбой — Лилия» ёзувлари ёнига «Валерий», «Фоок», «Павел», «Петр», «Аҳмад — Сабоҳат», «Бахтиёр», «Николай», «Савдат» ёзувлари ҳам қўшилди. Бундай ёзувлар Ҳамза районида кундан-кунга кўпая бошлади. Республикамиз пойтахтидаги кўзга чалинувчи ресторан, кафе, ошхона, чойхона, гастроном ҳатто меҳмонхоналарда ҳам ана шунақанги гажакдор исмлар ўйиб ёзилаверди...

Ҳамза район ички ишлар бўлими ходимлари жамоатчилик ёрдамида исмини тўғри келган жойларга ёзиб кетувчи, аҳлоқи ноетук, элбезор ва дилозор шахслар устидан қидирув ҳамда текширув ўтказишга киришди. Мана, улардан баъзилари: — Уильсон (Серекбой Ўзбамбетов) — «Ташсельмаш» заводининг хотин-қизлар ётоқхонасига бостириб кириб безорилик қилаётган пайтда қўлга олинди. Луижи Пьер (Лилия Котешевани) — район ички ишлар бўлимининг ходими, милиция лейтенанти Жўрабой Исҳоқов кўчакўйда маст ҳолда тентираб, текканга тегиб, тегмаганга кесак отаётган ҳолда қўлга туширди. Строительная кўчаси 4-уйда турувчи Савдат Гиядинов, 23-кўчма механизациялашган колонна газ пайвандчиси, «Октябрь 40 йиллиги» кўчаси, 1-тупик, 7-уй, 3-квартирада яшовчи Фоог Зиганшин, Орджоникидзе район «Узсельхозтехника» бирлашмасининг электр пайвандчиси, Куйбишев шоссесидаги 213-уй, 8-квартирасида турувчи Павел Егорихин, Давлат махсус конструкторлик бюросининг бўёқчиси, Гребенщиков кўчаси 53-уйда турувчи Петр Зимоков, Строитель кўчаси 19-уй, 36-квартирада яшовчи, 4-автобаза шофери Владимир Белов, «Узинжпром» монтажчиси Николай Теректев, Новая жизнь кўчаси 29-уйда турувчи Бахтиёр Муҳаммадаминовлар ҳам майда безориликлар устида қўлга тушишди.

Бир қарашда туппа-тузук бўлиб кўринган, обрў-эътиборли жойларда, турли касбларда ишлаётган бу шахсларнинг кўпчилиги ўн гулидан бир гули очилмаган ёшлар эканлигига ачинасан, киши. Бири-бирига тақлидона қараб, бир-биридан ранг олувчи бундай «чиллаки»лар жуда озчиликни ташкил этса ҳам, меҳнатсевар ҳамшаҳарларимиз ғашига тегаётир. Шаҳримиз ҳуснига доғ туширaётган, соф виждонли, одоби юксак, толеи баланд йигит-қизларимиз номига иснод келтираётган бундай шахслар жамоатчилик нафратига дучордирлар.

Ҳ. ҚОДИРОВ.

ДЎСТ АФҒОН ДИЁРИДА

(САФАР ЭСДАЛИКЛАРИДАН)

Афғонистон бизга қўшни, дўст мамлакат. Халқимиз тарихининг, хусусан маданиятимиз тарихининг бир қанча саҳифалари шу мамлакат тарихи, маданияти билан яқиндан боғланиб кетган. Бунинг учун ўзбек адабиётининг мавлоно Лутфий, Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобир, Атойи, Бобораҳим Машраб каби буюк намояндалари ҳокининг шу афғон ерида эканини эслаш кифоя.

Ана шунинг учун ҳам мен бу сафарга қизиқиш билан отландим. Менинг асосий вазифам — Афғонистонда мавжуд қўлёзма фондлари билан танишиш, у ердаги қўлёзмалар орасида ўзбек адабиёти тарихига оидлари бўлса, уларни ўрганиш, афғон олимлари билан ўзбек адабиёти тарихининг баъзи масалалари бўйича фикр алмашиш эди.

Ўтмишда Кобул Афғонистоннинг йирик савдо марказларидан бири бўлган. Ҳозир ҳам шундай. Шаҳар иқтисодий ҳаётидаги биринчи кўзга ташланадиган нарса шахсий дўконларнинг кўплигидир. Қизиғи шуки, темир-терсак буюмлар ёки кийим-кечак сотиладиган дўконларда баъзан қўлёзма китоблар ҳам сотила беради.

Қўлёзмалар Кобулда Афғонистон маданият министрлиги қошидаги қўлёзма китоблар музейида, Афғонистон тарихчилар жамияти кутубхонасида, Кобул университети кутубхонасида ҳамда шахсий кутубхоналарда сақланмоқда. Қўлёзма китоблар музейида 200 дона, Кобул университети кутубхонасида ҳам 200 га яқин, Афғонистон тарихчилар жамияти кутубхонасида 30 га яқин қўлёзма бўлиб, улар орасида ўзбек тилида ёзилган қўлёзмалар ниҳоятда кам бўлса ҳам, аммо форс тилида ғоят нодир қўлёзмалар мавжудлигини қайд қилиб ўтиш зарур. Улар ўзбек адабиёти ва маданияти тарихи нуқтаи назаридан ҳам жуда аҳамиятли. Масалан, қўлёзма китоблар музейида Абдураҳмон Жомийнинг XV аср охирида кўчирилган «Ҳафт авранг»и ҳам бор. Машҳур рассом Камолиддин Беҳзод унга 36 миниатюра ишлаган. Музейда Ҳофиз девони бўлиб, унда Ҳофизнинг ғоят гўзал, нуроний, шоир сиймосини реал ҳақиқатга яқин қилиб гавдалантирган, шу вақтга қадар кўпчиликка маълум бўлмаган расми Ҳусайн Бойқаронинг Фаридддин Ҳусайн Мирзо исмли ўғли расми билан ёнма-ён ўрин олган.

Қўлёзма фондларида XV аср адабий ва маданий ҳаёти тарихини бойитадиган, унинг бир қанча қоронғи томонларини равшанлаштириб берадиган қўлёзмалар анчагина. Масалан, Кобул университети кутубхонасида Абдулали деган муаллифнинг Улуғбек зичига форсча шарҳи, машҳур астроном Насриддин Тусийнинг астрономияга оид рисоласи, Афғонистон тарихчилар жамияти кутубхонасидаги Балх, Ҳирот тарихига оид қўлёзмалар шулар жумласидандир. Ҳали жуда кўп қўлёзмалар айрим шахсларнинг қўлида сақланмоқда.

Кобулда бизга Афғонистоннинг машҳур олим ва шоирларидан бири ҳиротлик Мойил Ҳиравий ҳамроҳлик қилди. Ўзининг билимдонлиги ва камтарлиги, биз — совет олимларига самимий муносабати [illegible] тарихчилар жамиятининг президенти Абулҳай Ҳабибий билан учрашдик ва суҳбатлашдик. Бу сермаҳсул олимнинг илмий фаолияти кўпқиррали бўлиб, унинг айрим китоблари Эронда босилган. Унинг сўнгги йирик асари хат ва ёзув тарихига бағишланган бўлиб («Тарихи хат ва навиштаҳойи куҳан»), қадимдан то ҳозиргача бўлган Афғонистон территориясида мавжуд ранг-баранг хат намуналари ва уларнинг таъриф-тавсифини беради.

Биз Кобул музейи ва унинг осори-отиқалари билан танишар эканмиз, Бобир мақбараси, унинг ёнидаги тарихий обидаларнинг яхши сақланаётганидан хурсанд бўлдик. Афғонистон учун Совет Иттифоқи қуриб берган политехника институти, қудратли ва муаззам элеватор, бизнинг мутахассислар ёрдамида барпо бўлаётган янги микрорайон шаҳар ҳуснига ҳусн қўшиб турибди.

Биз Саланг тоғи орқали ўтган Кобул — Мозори Шариф йўли билан Мозори Шарифга борар эканмиз, ажойиб манзараларнинг гувоҳи бўлдик. Бу Афғонистондаги энг баланд тоғ йўли бўлиб, қадимда бу йўлдан одамлар зўр машаққатлар билан эмаклаб, ерга тирмашиб, жонларини ҳовучлаб ўтганлар. Бу йўлни XI асрнинг охири, XII асрнинг бошларида яшаган ғазналик машҳур шоир Ҳаким Санойи «ўлим илони» («мори марг»)га ўхшатган эди. Ҳозир аҳвол бошқача. Бу йўлдан биз ўтаётганда ҳаво совуқ бўлишига қарамай, йўл очиқ, машиналар тинмай қатнаб турар эди. Бу йўл ҳозир Афғонистоннинг энг муҳим қон томирларидан биридир.

Мозори Шариф Кобулдан 425 километр шимолда, XV асрнинг иккинчи ярмида юзага кела бошлаган.

Мозори Шариф обод бўлиши билан ундан 20 чақирим масофадаги қадимги Балх шаҳри секин-аста таназзулга юз қўйган. Аҳолининг катта қисми кўчиши натижасида икки-уч минг йиллик тарихга эга бўлган Балх ҳозир қишлоққа ўхшаб қолган. Унинг кўп тарихий обидалари бузилиб, ўртада Темурийлар даврида қурилган машҳур Хожа Муҳаммад Порсо масжиди хароба ҳолида турибди. Унинг олдида қабрлар.

Мен бу ерда ўзбек шоири Атойи қабрини аниқлаш билан қизиқдим. Ахир, у Балхда яшаган-ку. Бу ҳақда Балхнинг ўзида бирон нишон йўқ. Айтишларича, Балхдан 15 километр шарқи шимолда Исмоили Азизон деган жой бўлиб, шу ердаги пантеонга кўмилган кишилар асли Мовароуннаҳрдан экан. Навоий «Мажолисун-на- [illegible] рак, деган фикрга келдим. Лекин у ерда ҳам бу ҳақда ҳеч қачдай белги қолмаганини айтишди.

Бобораҳим Машраб қабрини ҳам суриштирдим. Ахир, у 1711 йилда шу Балхда дорга осдирилган-ку. Машрабнинг қабри, «Девони Машраб» китобида тўғри қайд этилганидек, Ишкамиш деган ерда экан. 1968 йили Машраб қабрини зиёрат қилган одам, шоир қабрининг Ишкамиш қишлоғидан 5-6 километр нарида шимол томонда эканини, атрофи девор билан ўралганини, қабр тепасида эса оддийгина гумбаз ҳам борлигини айтди. Лекин қишда у томонга бориш жуда мушкул, дейишди.

Афғон олимлари Балхнинг қадимги шон-шуҳрати билан фахрланадилар. Мозори Шариф марказ бўлса ҳам, аммо вилоят «Балх вилояти» деб, Мозори Шарифдаги ўлка музейи ҳам «Балх музейи» деб аталади. Балх музейи экспонатлари ва қўлёзмалари билан танишиш биз учун ғоят мароқли бўлди.

Биз Мозори Шарифда нефть ва газ бўйича совет мутахассислари турган ерда яшаб, телевизор орқали Тошкентдаги футбол ўйинини кўрдик. Янги очилган театрда эса озарбайжон драматурги Р. Шамхаловнинг «Қайнона» спектаклини томоша қилдик. Бунда она ролини ёш афғон артисткаси Мажида Суруд маҳорат билан ўйнади. Мозори Шариф учун бу театрнинг очилиши катта ижобий воқеа, албатта.

Ҳирот билан танишишни сафаримизнинг энг мароқли дамлари дейиш мумкин. Биз Ҳиротга Мозори Шарифдан «ЯК-40» самолётида тоғ орқали учиб ўтдик. Самолётни бошқарувчиларнинг бири ўзимизнинг совет учувчиси экан. Ҳиротдан Кобулга ҳам шу самолёт олиб бориб қўйди.

Маълумки, Ҳирот ҳам Афғонистоннинг энг қадимги шаҳарларидан бири. Унинг тарихи жуда бой. Атрофида экин майдонлари кўп. Аммо биз бормасдан 3-4 кун илгари Ҳирот вилоятининг бошига катта мусибат тушган эди. Қаттиқ сел ёғиб, Ҳерируд дарёси тошиб кетган, кўп қишлоқларни сув олган, мингларча уйлар бузилиб, одамлар бошпанасиз қолган, чангалзорларда чодирлар тикиб яшашар эди.

Аэропортдан Ҳиротга йўл олар-канмиз, шаҳарга кира беришда [illegible]

Шунинг учун уни «жануб қайини» деб аталади. Биз шаҳарнинг марказида «Шаҳри нав» кўчаси билан Ихтиёриддин кўчаси туташган жойдаги бир меҳмонхонага жойлашдик. Бу меҳмонхона Беҳзод деган одамга қарар экан. Бу ердан шаҳарнинг ҳар томонига бориш яқин эди. [illegible]

ни Абдулла Ансорий, Абдураҳмон Жомий, Камолиддин Беҳзод, Имом Фахрий Розий мақбараларига ҳам бошлаб борди.

Ҳирот музейида Навоийнинг XVI аср бошида кўчирилган девони «Бадоеул-бидоя»нинг яхши бир қўлёзма нусхаси бўлиб, тўртта миниатюраси ҳам бор. Форс-тожик классиклари асарларининг ниҳоятда нодир нусхалари мавжуд. «Таврот»нинг мелодий учинчи асрда терига ёзилган нусхасини айтмайсизми!

Биз Ҳиротнинг эски «Бозорчаи Малик», «Бозори Қандаҳор» каби кўчаларида сайр қилдик. XII—XIII асрларда қурилган ва яхши сақланган Пули Молон ғишт кўприги, қадимги ҳовузлар, машҳур Ихтиёриддин қалъаси ва унинг деворлари ҳамон кишининг диққатини ўзига тортади. Шаҳарнинг ўртасидаги Ихтиёриддин қалъаси ҳозир ҳам ҳарбий мақсадларга хизмат қилар экан. Совет Иттифоқи ёрдами билан қурилган Кушка — Қандаҳор йўли Ҳиротнинг шимоли шарқидан ўтиб, Ҳерируд устига қурилган кўприк Пули Молон кўпригидан қаралса, кумушдек товланиб туради. Шу йўл ёқасида совет мутахассислари лойиҳаси асосида қурилган замонавий меҳмонхона эса ҳиротликларнинг фахри ва ғурури!

Ҳиротдан қайтгач, Жалолободга бордик. Совет мутахассислари ёрдамида барпо этилган катта сув омбори ва тошлоқ ерларда юзага келтирилган боғ ва экинзорларни кўриб, қувончимиз ичимизга сиғмас эди. Бу вақтда мурч дарахтлари қипқизил бўлиб гуллаб, эвкалипт дарахтлари майин ва хуш бўй сочиб, кумушдек баргларини ёзган, буғдойлар тиззага урар эди. Жалолободдаги Ҳадда деган ерда қазилаётган қадимги Будда ибодатхонаси ғоят улканлиги билан кишини ҳайратга солади. У ердан шу кунгача 12 минг ҳайкал топилибди. Қазиш ишлари эса ҳамон давом этмоқда.

Азиз Ватанимизга қайтиш олдидан қадим Ғазни шаҳрига бордик. Йўлнинг икки томони бора-боргунча тоғ. Умуман, Афғонистон табиати учун энг характерли нарса тоғлардир. Ғазнида Султон Сабуктегин, Султон Маҳмуд Ғазнавий, шоир Ҳаким Санойи мақбаралари яхши сақланган. Ўша даврларда қурилган икки минора, шаҳарнинг қалъа девори ҳам. Аммо Абу Райҳон Беруний қабри йўқ бўлиб кетган. Бу қабрни қидирув ишлари давом этмоқда. Шаҳарда Абу Райҳон Беруний номида янги шаҳар кутубхонаси очилган. Ғазни музейи ҳам ишга тушган. Ғазни яқинидаги Сарде деган жойида мутахассисларимиз ёрдами билан катта сув иншооти қурилмоқда.

Умуман, бир ойлик сафаримиз давомида афғон халқи ва олимлари бизга, бизнинг ишларимизга чуқур хайрихоҳлик билдирдики, бундан жуда мамнун бўлдик. Бу, албатта, кўп йиллардан бери давом этиб, мустаҳкамланиб келаётган совет — афғон дўстлигининг, совет халқининг афғон халқига кўрсатаётган иқтисодий ёрдамининг, икки мамлакат ўртасидаги турли соҳалар бўйича, шу жумла- [illegible]

А. ҲАЙИТМЕТОВ,
филология фанлари доктори.

ЙИҒМА ТЎҒОН

Бутуниттифоқ ёғоч оқизиш илмий-тадқиқот институти мутахассислари жуда тез қурилиб, арзонга тушадиган йиғма тўғон лойиҳасини ишлаб чиқишди.

Бундай тўғонни бунёд этиш учун темир-бетон ҳам, кўтарма кран ҳам керак эмас. Фақат сувга чидамли яшиклар бетон пойдеворларга ўрнатилиб, канал ёки ариқ тубига туширилади. Яшик сувга туширилгач, унинг ичига жойлаштирилган махсус каучук ва нейлон халтачалар шишиб сув юзига қалқиб чиқади. Қарабсизки, қўлбола тўғон ҳосил бўлади.

Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига қараганда, бир неча йилгача бардош берадиган ана шундай тўғондан ҳатто сув оқимини бир меъёрда сақлаб туриш, керак бўлиб қолганда муваққат сув омборларини ҳосил қилиш мақсадларида ҳам фойдаланса бўлаверади.

О. НОСОВ,
Ленинград шаҳри.

Социализм мамлакатларида

ДЎСТЛИК БАЙРАМИ

ПРАГА. СССР билан, совет халқи билан дўстлик байрамида Прага аҳолисидан минглаб кишилар қатнашди. Славян оролида ўтказилган бу байрамда Чехословакия — Совет дўстлиги иттифоқи Марказий Комитетининг раиси В. Давид нутқ сўзлади.

СССР билан дўстлик ва иттифоқ, деди у, социалистик жамият қуришдаги муваффақиятларимизнинг асосий шартларидан бири бўлиб турибди. Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1970 йил май ойида имзоланган шартнома асосига қурилган Чехословакия—Совет муносабатлари тўхтовсиз ривожланиб ва мустаҳкамланиб бормоқда.

Чехословакия Совет Иттифоқининг тинчликсевар ташқи сиёсатини ўз сиёсатида тўла равишда қўллаб-қувватламоқда, Чунки Совет Иттифоқининг бу сиёсати республикамиз халқларининг манфаатларига тўла равишда мувофиқдир, деди В. Давид. Биз совет халқига ва унинг синалган йўлбошчиси КПССга тинчлик ва тараққиёт учун курашда янги катта муваффақиятлар тилаймиз.

МЕҲНАТДАГИ МУВАФФАҚИЯТЛАР

ГАВАНА. Гаванадаги авторемонт заводи коллективи ўз меҳнати билан Кубада ҳақиқатан катта шуҳрат қозонди. Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилган ва Куба —Совет дўстлиги номидаги завод деб аталган бу корхона ҳар йили Совет Иттифоқидан келтирилган 3 мингта автомобилни ва 3 мингта автомобиль двигателини ремонтдан чиқариб бермоқда. Бу корхона ишчиларининг меҳнатдаги муваффақиятлари ҳозир бутун Кубада мақталмоқда. 1971 йилда завод коллективи йиллик топшириқни мамлакатда биринчилар қаторида муддатидан олдин адо этди, двигателларни ремонт қилиб бериш планини эса 130 процент бажарди.

Ишлаб чиқаришни чуқур эгаллаб олишни ёш ишчиларга ўргатаётган, ўз тажрибаларини улар билан баҳам кўраётган совет мутахассислари завод ходимларига катта ёрдам бермоқдалар.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ МАҲСУЛОТ

БУХАРЕСТ. Румыния пойтахтидаги саноат корхоналарининг коллективлари беш йиллик планни тўрт ярим йилда бажариш учун курашиб, катта ишлаб чиқариш муваффақиятларига эришмоқдалар. Улар шу йилнинг беш ойи ичида пландан ташқари минглаб тонна турли нав пўлат, юзлаб телевизорлар, электр моторлар ва трикотаж буюмлар ишлаб чиқардилар. Пландан ташқари ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг 65 процентдан кўпроғи меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қўлга киритилди. (ТАСС).

СПОРТ

ХАБАРЛАР

Ҳамон пешқадам

Биринчи лига футбол командаларининг 16-турдаги ўйинлари натижаси қуйидагича бўлди: «Уралмаш» — «Металлист» 0:1, «Шахтёр» — (Қарағанда) — «Шинник» 0:0, «Крылья Советов»—«Текстильщик» 2:0, «Олға» — «Строитель» 2:0, «Торпедо» — «Кривбасс» 2:1, «Автомобилист» — «Нистру» 1:0, «Спартак» — «Черноморец» 2:2, «Шахтёр» (Донецк) — «Металлург» 3:1, «Звезда» — «Динамо» 1:0. Мазкур турда «Пахтакор» ўйнамаган бўлса-да, ҳамон пешқадам. Ўйинлар жадвалининг бугунги кўриниши:

	У	Т	О
«Пахтакор»	15	26—13	23
«Торпедо»	15	26—9	21
«Шахтёр» (Д)	16	21—9	21
«Черноморец»	14	27—13	20
«Звезда»	15	15—11	20
«Крылья Советов»	15	16—11	19
«Спартак»	16	20—17	19
«Помир»	15	20—18	18
«Шахтёр» (Қ)	15	15—12	16
«Шинник»	16	12—14	16
«Олға»	15	14—10	15
«Автомобилист»	15	14—14	15
«Металлист»	16	16—17	15
«Динамо»	15	11—19	11
«Строитель»	15	16—30	11
«Металлург»	15	20—22	10
«Кривбасс»	15	18—29	10
«Нистру»	14	10—21	9
«Текстильщик»	15	10—27	7
«Уралмаш»	15	12—23	6

Велосипедчимиз ютуғи

Берлинда велосипед спорти бўйича мусобақа бўлди. ГДР ва СССР командалари иштирокида ўтган бу ўйинда ўзбекистонлик моҳир велосипедчи Александр Юдин ҳар davраси 33,3 километрга тенг масофани юз бор айланишда маррага биринчи бўлиб келди. Кишинёвлик А. Христенок билан минсклик В. Биковлар Юдиндан кейинги ўринларни олишди.

Ўз майдонида дуранг

Ёшлар ўртасида Европа футбол чемпионатининг дастлабки финал учрашуви бўлди. Москвада ўтган бу ўйинда СССР ва ЧССР терма командалари ўзаро куч синашдилар. Учрашув 2:2 ҳисобида тугади. Такрорий ўйин эса 30 июнь куни Острава шаҳрида ўтказилади.

Кичик чемпионатда

Бразилия мустақиллигининг 150 йиллигига бағишлаб футбол ўйинлари ўтказилмоқда. «Жаҳон кичик чемпионати» деб юритилаётган мазкур мусобақада совет футболчилари ҳам куч синашадилар. Асосан «Заря», шунингдек ЦСКА, «Спартак» ва киевлик, тбилисилик динамочилардан тузилган терма командамиз ўтган якшанбада Бразилияга келди. Ворошиловградлик футболчиларнинг устози Украина ССРда хизмат кўрсатган тренер Г. Зонин раҳбарлигидаги командамиз саралаш ўйинлари ғолиби — уругвайлик футболчилар билан эртага учрашадиган бўлди. 9 июлда бўладиган финалгача футболчиларимиз яна икки ўйин ўтказадилар.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР.

ГДР. Газ қувури ётқизиш ишлари қизғин олиб борилмоқда. Суратда: қурилишнинг Митвайда участкасида. Бу ерда совет қувур кўтаргич автокранлари яхши иш бермоқда.

АДН—ТАСС фотоси.

БИРЛИК—ҒАЛАБА ГАРОВИ

ДОРУССАЛОМ, 26 июнь. (ТАСС). Мозамбик озодлик фронти ташкил топган куннинг 10 йиллиги муносабати билан шу ташкилотнинг раиси вазифасини ижро этувчи Самора Машел қуйидагиларни айтди: Бундан ўн йил муқаддам Мозамбик озодлик фронти ташкил топиши билан бизнинг халқимиз қудратли уюшган кучга эга бўлди.

Самора Машел айтдики. Мозамбик озодлик фронти ҳозирги вақтда мамлакат территориясининг учдан бир қисмини назорат қилмоқда. Мозамбик озодлик фронти назорат қилиб турган территорияларда ҳозир мозамбикликлардан 1 миллион киши яшайди. Бу территорияларда янги маъмурий структура вужудга келтирилди, неча ўнлаб касалхона ва мактаб ишлаб турибди. Озод қилинган районларда яшовчи кишилар биринчи марта ўз давлатининг тўла ҳуқуқли гражданлари бўлиб қолдилар. Мозамбик озодлик фронтининг армияси сафларида ҳозирги кунда яхши тайёрланган ва қуролланган неча ўн минглаб солдат бор. Бу солдатлар Португалиянинг мустамлакачи қўшинларига қарши муваффақиятли кураш олиб бормоқдалар.

МЕКСИКА. Юхатан штати хенекен (кактус) ўлкаси сифатида машҳур. Бу ўсимликдан қоп-қанор ва ип-арқон учун ишлатиладиган тола олинади. Суратда: хенекен толасини қуритиш.

С. Сичев фотоси (ТАСС).

ЎЗАРО ИҚТИСОДИЙ ЁРДАМ КЕНГАШИНИНГ КОМИССИЯСИДА

УЛАН-БАТОР, 26 июнь. (ТАСС). Бу ерда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши қишлоқ хўжалиги масалалари билан шуғулланувчи доимий комиссиясининг Улан-Баторда ўтказилган 33-мажлиси тўғрисида ахборот тарқатилди. Монцамэ агентлиги хабар беради: Мажлисда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар — Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Монголия, Польша, Румыния, СССР ва Чехословакия делегациялари қатнашди. Комиссия, дейилади ахборотда, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши ижроия комитети мажлисларининг шу кенгашга аъзо бўлган мамлакатлар ўртасидаги ҳамкорликни янада кучайтириш ва такомиллаштириш ҳамда қишлоқ хўжалиги соҳасида социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантириш ҳақидаги қарорларидан келиб чиқадиган вазифаларни муҳокама қилди ва бу қарорларни бажариш юзасидан тегишли тадбирларни белгилади.

БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИНИНГ ҚАРОРЛАРИНИ БУЗИБ

НЬЮ-ЙОРК, 26 июнь. (ТАСС). Исроил Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қарорларини назар-эътиборга олмай ўзи босиб олган араб территорияларидан қўшинларини олиб чиқиб кетишдан бош тортиш билангина чекланиб қолмай, қўшни араб давлатларига тазйиқ ўтказмоқ учун шу ерларни ҳарбий плацдармга айлантиришга ҳам уринмоқда. «Исроил Синай ярим оролининг стратегик нуқталарида мустаҳкам ўрнашиб олишга интилмоқда, деб ёзади «Нью-Йорк таймс» газетаси. Газета буни исботловчи ўзининг бир хабарида, жумладан, бундай деб ёзади: Исроилнинг оккупация чи маъмурлари Ақаба қўлтиғининг соҳилида яна бир неча янги манзилгоҳлар қуришга киришдилар. Жаҳон сионистлар ташкилоти деб аталган ташкилотнинг раҳбарларидан бири бўлмиш Я. Эйгеснинг айтишига қараганда, Ақаба қўлтиғи соҳилида Исроил томонидан қуриш мўлжаллаб қўйилган янги шаҳарга «Исроил гражданларидан йигирма минг нафардан кўпроғини жойлаштириш мумкин бўлади». Шу шаҳар яқинида ҳарбий база қуриш мўлжалланмоқда. Бу ҳарбий база Қизил денгиздаги ва Ҳинд океанидаги денгиз йўлини назорат қилиб туришга имкон беради.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ ДЕҲЛИ. Ҳиндистоннинг Ассом штатида бир неча кундан бери тўхтовсиз ёғаётган жала оқибатида дарёлар тошиб кетди. Масалан, Брахмапутра ва Барак дарёлари бир қанча жойларда қирғоқларидан тошиб, 3000 га яқин уйни вайрон қилди. Ассом штатида сув тошқини натижасида 24 киши ҳалок бўлди.

✦ БЕРЛИН. Бу ерда ГДРнинг атоқли кино артистларидан бири, Гюнтер Зимон 47 ёшида вафот этди. «Дефа» киностудиясида немис ишчилар синфининг атоқли раҳбари ҳаёти ва фаолиятига бағишланган икки серияли фильмда Эрнст Тельман ролини ўйнаганлиги унинг кинодаги энг машҳур иши бўлди.

✦ СОФИЯ. Плевенда СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига ва Г. Димитров туғилган куннинг 90 йиллигига бағишланган СССР халқлари рақсларини энг яхши ижро этганлиги учун иккинчи умумболгар конкурси тугади. Болгар—Совет дўстлиги умумхалқ комитети ҳузуридаги В. Маяковский номли ансамблнинг рақс коллективи биринчи ўринни эгаллади.

✦ БУДАПЕШТ. Венгриянинг Бекешчаба шаҳрида қўғирчоқ театрларнинг учинчи халқаро фестивали бўлиб ўтди. Бу фестивалда 18 та венгер ва чет эл қўғирчоқ театрлари иштирок этди.

(ТАСС).

«АГНЕС» ПЎРТАНАСИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ВАШИНГТОН, 26 июнь. (ТАСС). Ўтган ҳафта Кариб денгизида бошланган ва «Агнес» деб номланган тропик пўртана даҳшатли равишда давом этмоқда ва АҚШнинг шарқий соҳилида кўпгина вайронгарчиликларга сабаб бўлмоқда. Дастлабки маълумотларга қараганда, шу пўртана натижасида ва пўртана оқибатида бошланган сув тошқинлари натижасида АҚШда 110 киши ўлган, 301 минг киши бошпанасиз қолган. Офат зўрайиб кетганлиги сабабли АҚШ президенти ўзининг ҳамма ишларини йиғиштириб қўйишга ва энг кўп шикастланган районларни ўзи бориб кўришга мажбур бўлди. Мамлакатнинг беш штати фавқулодда кулфатга учраган районлар деб эълон қилинди.

Пенсильвания штати пўртана ва сув тошқинидан энг кўп шикастланди. Хабар қилишларига қараганда, бу штатда камида 50 киши ҳалок бўлган. Дарёнинг тошган суви штат пойтахти Гаррисберг шаҳрини оролга айлантириб юборган. Телефон ва телеграф алоқалари узилиб қолганлиги, электр энергия бериш тўхтатиб қўйилганлиги аҳволни яна ҳам чатоқлаштириб юборди. Шаҳарга бир неча миллион долларлик моддий зарар етказилди деб мўлжалланмоқда.

АҚШнинг шарқий соҳилидаги бошқа аҳоли пунктларининг кўплари ҳам шундай аҳволга учради.

ПАХТА ТЕРИМИ БОШЛАНДИ

РАНГУН. Бирма пахтакорлари йиғим-теримга киришдилар. Марказий Бирма районларида пахтани териб олиб давлатга топшириш давом этмоқда. Мандалай округи, шунингдек Сагайнг ва Магве округларининг харид марказларига 16 минг тоннадан ортиқ пахта топширилди.

«Гардиан» газетасининг хабар беришича, ана шу округлардаги 150 дан ортиқ пункт 33 минг тоннага яқин пахта харид қилиши керак. (ТАСС).

СИНФИЙ ЖАНГЛАР ГИРДОБИДА

Капиталистик мамлакатларда пролетариатнинг иш ташлаш ҳаракати тўлқини авж олиб кетди. Капитализм дунёси чуқур молиявий-иқтисодий кризисни бошидан кечирмоқда. Ана шундай шароитда ишчилар кризиснинг бутун оғирлигини меҳнаткашлар зиммасига юклашга уринаётган хўжайинларнинг ҳамлаларидан ўз ҳуқуқларини қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқ учун стачка каби жанговар воситадан фойдаланишга тобора мажбур бўлмоқдалар.

Япония темир йўлчилари иш ҳақини ошириш ва меҳнат шароитини яхшилаш учун қаттиқ кураш олиб бормоқдалар. Кейинги вақтларда нарх-наво кескин равишда кўтарилганлиги натижасида Япония темир йўлчиларининг реал иш ҳақи пасайиб кетди. Ҳатто буржуа арбитраж комиссияси ҳам темир йўлчиларнинг талаблари ҳаққоний талаблар эканлигини тан олишга мажбур бўлди. Лекин шунга қарамай темир йўллар маъмурияти найранг ишлатиб, иш ҳақини оширишга рози бўлиш учун қатнов тарифларини кўпайтиришни шарт қилиб қўйди. Бу чора нархларнинг янада оширилишигагина сабаб бўлиши турган гап. Қатнов тарифларининг оширилиши учун яна меҳнаткашларнинг ўзлари ҳақ тўлашга мажбур бўладилар. Темир йўлчилар қаҳр-ғазаб билан бундай «қарорлар»ни рад этдилар. Темир йўлчилар давлат хизматчилари бўлганлари учун уларнинг забастовкаларда иштирок қилишлари тақиқланган. Шу сабабли улар «қоидаларга қаттиқ риоя қилиб ишлаш» каби кураш тактикасини қўлладилар. Поездлар қатновининг ғоят тиғиз графиги амалда бўлган шароитда бу чора жадвалнинг бузилишига муқаррар сабаб бўлади.

Капиталистлар касаба союзларига қарши қаратилган қонунлар ёрдами билан ҳам ишчилар синфининг иродасини букмоқчи бўладилар. Аммо кейинги вақтларда Англияда рўй берган воқеалар капиталистларнинг ҳамиша ҳам бунга муваффақ бўлолмасликларини кўрсатади. Лондон портининг маъмурияти консерваторлар ҳукумати томонидан ишчиларга қарши ишлаб чиқилган қонундан фойдаланиб, ишсиз докерларнинг ҳуқуқларини қаттиқ туриб ҳимоя қилган касаба союз активларидан уч кишини қамоққа олиш тўғрисида суд ҳукми чиқарилишига муваффақ бўлди. Маъмурият шу йўл билан юк ташувчиларни чўчитмоқчи бўлди, аммо бунинг тамомила акси рўй берди.

Айрим жойларда корхона эгаларига қарши олиб борилган кураш ишчиларнинг бирдамлиги натижасида бутун мамлакатга ёйилди. Инглиз докерларидан 42 минг киши бир ёқадан бош чиқариб, сиёсий забастовка ўтказди ва ўз ўртоқларининг дарҳол озод қилинишини талаб этди. Мамлакатнинг барча асосий портларида ишлар тамомила тўхталиб қолди. Автомобилсозлар, темир йўлчилар, шахтёрларнинг касаба союзлари иш ташлаган докерларни қўллаб-қувватладилар. Ишчиларга қарши иғвогарлик ташкилотчилари бундай шароитда тум-тарақай қочишга мажбур бўлдилар. Забастовка докерларнинг тўла ғалабаси билан тамом бўлди.

Буларнинг ҳаммаси капиталистик мамлакатлардаги меҳнаткашлар фақат иқтисодий талаблар билангина чекланиб қолмаётганликларини яна бир марта исбот этади. Кўп мамлакатлардаги нуфузли касаба союзлари, масалан, Америка авиациясининг Вьетнамни ваҳшиёна бомбардимон қилаётганлигини кескин қораламоқдалар ва Ҳинди-Хитойдаги уруш дарҳол тўхтатилсин, деб талаб қилмоқдалар.

Г. ШИШКИН, (ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.30 — МОСКВА. 12.35 — Янгиликлар. 12.45 — Пионерия маршда. 13.15 — Нон ва туз (бадиий фильм). 14.40 — Чўллар яшнар инсон қўлида. 15.10 — Концерт. 17.45 — ТОШКЕНТ. 17.55 — Қувноқлар давраси. 18.15 — Ўзбекистон комсомоли. 18.55 — Ахборот. 19.10 — МОСКВА. Футбол: «ТОРПЕДО» — «ДИНАМО» (Минск). 20.00 — Коммунист ва давр. 20.30 — ТОШКЕНТ. 20.50 — Тамарахоним куйлайди. 21.20 — Қишлоқ хўжалиги билимлари телевизион халқ университети. 22.00 — МОСКВА. 22.30 — ТОШКЕНТ. 23.30 — Футбол: «ЛОКОМОТИВ» — «ДИНАМО» (Москва).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.20 — МОСКВА. 18.25 — Янгиликлар. 18.30 — «Костёр». 19.10 — ТОШКЕНТ. 19.40 — Мардлик—мангулик. 20.30 — Райком секретари (бадиий фильм). 22.00 — Яшил бойлигимиз. 22.30 — Эстрада концерти. 23.10 — Шоир Павел Боцу студиямиз меҳмони. 23.30 — Она юртинг азиз бўлса (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. Ассалом, болалар (бадиий фильм). 21.25 — Врач маслаҳати. 21.40 — Фильм-концерт.

РАДИО БУГУН

6.15—Тонгги концерт. 8.25 — Халқ талантлари концерти. 9.30—Москва. «Ер ва эл» радиожурнали. 10.10—С. Ляпунов. Украина темаларида рапсодия. 11.15—«Партия ва халқ бирлиги—совет жамияти бузилмас қудратининг манбаи»». 11.30—Чолғу куйлари. 12.15—«Музикальная жизнь» журнали саҳифаларида. 13.30—Совет композиторларининг оммабоп қўшиқлари. 16.10—«Мен коммунист» радиокомпозиция. 16.50—«Правда» газетасининг обзори. 18.00 — Дала шийпонида (русча). 18.10 — Партия ҳақида қўшиқлар. 18.40 — Спорт эшиттириши (русча). 19.20 — Қозоқ куйлари. 20.00—«Ўзбекистон ишчиси» радиожурнали ва саноат ходимлари учун концерт. 21.00—Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт. 22.15—Сиз ёқтирган артистлар (концерт). 22.40 — «Менинг партиям». Шеърият кечаси. 23.10—Дам олиш концерти.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА—Новосибирск академик опера ва балет театрининг гастроллари, 28/VI да ФАУСТ.

КИНО

Қишки бинода

Рам ва Шам — «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «КЎКЧА», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кундуз соат 3 ярим, кеч 8 да);

Зулматдан зиё — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Фреди биринчи у — КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Ромео ва Жульетта — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун):

Яланглик — «МОСКВА» (кундуз соат 12 ва 2 да).

Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлигига қарашли ТОШКЕНТ СОЦИАЛ ТАЪМИНОТ ТЕХНИКУМИ 1972-1973 ўқув йилига

УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумга 10-11 синф маълумотига эга бўлган кишилар қабул қилинади. Уқиш муддати — 2 йил.

Техникум социал таъминот органлари учун ҳуқуқшунослик ва ҳисобот бўйича ходимлар, район социал таъминот бўлимлари мудирлари, катта инспекторлар, инспекторлар, юрист-консультантлар тайёрлайди.

Четдан келганлар ётоқхона билан таъминланади.

Техникумга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари зарур: директор номига ёзилган ариза, таржимаи ҳол, соғлиғи ҳақида 286-формали медицина справкаси, етуклик аттестати (асл нусхаси), турар жойидан справка, 4 фотосурат (3Х4 см).

Паспорт ва ҳарбий билет шахсан кўрсатилади.

Ҳужжатлар 10 августгача қабул қилинади.

11 августдан бошлаб математикадан (ёзма, оғзаки), рус тили ва адабиётдан (иншо) кириш имтиҳонлари топширилади.

Мандат комиссияси 15 августдан бошлаб ишга киришади.

Уқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ғ. Ғулом кўчаси, 47-уй.

«СТРОЙМЕХАНИЗАЦИЯ» ТРЕСТИГА ҚАРАШЛИ 4-МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ БОШҚАРМАСИ экскаватор машинистлари курсига (ўқиш муддати — 4 ой) ва бульдозер машинистлари курсига (ўқиш муддати — 3 ой).

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Курсларга Тошкент шаҳрида яшайдиган кишилар қабул қилинади.

Машғулотлар ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олиб борилади.

Якка кишилар ётоқхона билан таъминланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Шота Руставели кўчаси, 19-уй.

«СПЕЦЭЛЕВАТОРМЕЛЬСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ ТОШКЕНТ МОНТАЖ-СОЗЛАШ БОШҚАРМАСИГА

(Рисовая кўчаси, 168 «а», телефон 91-05-24)

монтажчи-слесарлар, тунукачилар, 3 6-разрядли электр монтажчилар; 3-5-разрядли газ-электр пайвандчилар, 4-6-разрядли электр пайвандчилар

КЕРАК

Асосий иш ҳақидан ташқари командировка, квартира пули ва минтақа коэффициенти тўланади.

ЎРТА ОСИЁ ИШГА ТУШИРИШ-СОЗЛАШ БОШҚАРМАСИГА

(1 Май кўчаси, 85-уй)

йигирувчилар, корхонада созловчиларни ўқитиш бўйича тўқувчилар, созловчилар, Кемерова, Олмаота, Оренбург, Донецк шаҳарларидаги корхоналарда ишлаш учун тўқувчилар, «ГД» маркали тараш-титиш машиналарини биладиган мастер ёрдамчилари

КЕРАК

Иш ҳақи — вақтбай-мукофотли, командировка пули умумий қоидаларга асосан тўланади.

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛИ МЕДИЦИНА-САНИТАРИЯ ХИЗМАТИ ТОШКЕНТ ЙЎЛ КЛИНИК КАСАЛХОНАСИГА

(2-Сельмаш проезди, 12 «а»)

Бош бухгалтер ва бухгалтерлар

КЕРАК

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИГА

(Навоий кўчаси, 13-уй)

бош бухгалтер, ревизор-бухгалтер, катта бухгалтер, асосий фондларни қайтадан баҳолаш бўйича ходимлар

КЕРАК

ЎЗБЕКИСТОН ССР БИНОКОРЛИК МАТЕРИАЛЛАРИ САНОАТИ МИНИСТРЛИГИГА

(Глинка кўчаси, 3-уй, телефон 533134). 11-Қизил-тепа ғишт завод бошқармасида (Бухоро области, Қизил-тепа станцияси) ва Ғазғон кон бошқармасида (Самарқанд области Ғазғон посёлкаси) ишлаш учун қуйидаги ихтисосликлар бўйича мутахассислар

КЕРАК

бинокорлик материаллари саноати корхоналарини механизмлар билан ускуналаш, сопол ва ўтга чидамли материалларининг химиявий технологияси, фойдали қазилма конларини очиқ усулда ишлаш технологияси ва уни комплекс механизациялаштириш, саноат ва граждан қурилиши, бинокорлик материаллари саноати корхоналарида планлаштириш, бухгалтерия ҳисоби — раҳбар ва инженер-техник лавозимларда фойдаланиш учун.

Ишга таклиф этилганларга қонунга биноан йўл пули тўланади.

Дастлаб ётоқхона, сўнгра эса квартира билан таъминланади. Якка кишилар ётоқхона билан таъминланади.

Иш жойига чақириқ қоғози билан таклиф қилинади.

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюросига ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ядро физикаси институтининг коллективи Тошкент политехника институтининг ректори, академик **Музаффар Зоҳидхонович ҲОМИДХОНОВнинг** фожиали ҳалок бўлганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги коллективи «Ўзбекистон беш йиллиги» совхозининг директори Ж. Х. Хоназаровга отаси **Хоназар БОЙЗОҚОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: 700.000 ГСП. ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330,683. Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780, Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524, Стенографистка — 337343, Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251 330252, 330253, 330254, 330255, 330256 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд —31—972. Термиз — 55—35. Урганч — 34—55. Фарғона — 4—29—44

Б. — 149. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 03486.